Załącznik nr 10 do siwz.

Koncepcja funkcjonowania Regionalnego Centrum Transferu Innowacji i Sieci Punktów Kontaktowych realizowanych w ramach projektu systemowego „Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007 – 2013 w województwie podkarpackim” – Zadanie nr 3

Autorzy:
Zespół redakcyjny: Radosław Bulwan, Artur Chlebek, Antoni Dymon, Bożena Gajoch, Przemysław Grzebyk, Agata Gutowska, Alicja Jędrzejczyk (Grzyb), Agnieszka Kruczak, Anna Lech, Katarzyna Mikuła, Jakub Namięta, Teresa Pasterz, Ireneusz Salamon, Alicja Siwiec, Grzegorz Tabisz, Joanna Wdowik

Zadanie współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Budżetu Państwa oraz Budżetu Samorządu Województwa Podkarpackiego w ramach projektu systemowego pn. Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007 – 2013 w województwie podkarpackim

Rzeszów 10.06.2010 r.

Osoby zaangażowane w przygotowanie koncepcji:

Rozdział 1: Analiza województwa podkarpackiego pod kątem innowacyjności: Antoni Dymon, Przemysław Grzebyk, Alicja Jędrzejczyk (Grzyb), Agnieszka Kruczak, Katarzyna Mikuła, Jakub Namięta, Teresa Pasterz, Ireneusz Salamon, Alicja Siwiec, Grzegorz Tabisz, Joanna Wdowik.

Rozdział 2: Analiza systemu funkcjonowania Regionalnego Centrum Transferu Innowacji (RCTI) i Punktów Kontaktowych (PK). Wytyczne dla wykonawców ubiegających się o pozwolenie na prowadzenie Punktów Kontaktowych (PK): Radosław Bulwan, Bożena Gajoch, Agata Gutowska, Anna Lech, Teresa Pasterz, Ireneusz Salamon, Grzegorz Tabisz.

Rozdział 3: Regionalne Centrum Transferu Innowacji (RCTI): Grzegorz Tabisz.

Rozdział 4: Informacje dotyczące sprzętu komputerowego RCTI i PK: Artur Chlebek.

Spis treści

1. Analiza województwa podkarpackiego pod kątem innowacyjności 4
1.1. Charakterystyka województwa podkarpackiego 4
1.2. Dynamika rozwoju branż przemysłowych województwa podkarpackiego 8
1.3. Analiza geograficznego zróżnicowania dynamiki rozwoju województwa podkarpackiego 12
1.4. Najbardziej dynamicznie rozwijające się obszary województwa podkarpackiego 13
1.5. Obszary wspierane przez Regionalną Strategię Innowacji w budowaniu konkurencyjności i innowacyjności regionu 15
1.6. Innowacyjność gospodarki województwa podkarpackiego 17
1.6.1. Zewnętrzne uwarunkowania wpływające na poziom innowacyjności i konkurencyjności firm 17
1.6.2. Najbardziej innowacyjne sektory gospodarki województwa podkarpackiego 20
1.7. Analiza innowacyjności podkarpackich przedsiębiorstw 23
1.7.1. Badanie potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw województwa podkarpackiego 23
1.7.2. Badanie potrzeb przedsiębiorstw z województwa podkarpackiego w zakresie innowacyjności 25
2. Analiza systemu funkcjonowania Regionalnego Centrum Transferu Innowacji (RCTI) i Punktów Kontaktowych (PK). Wytyczne dla wykonawców ubiegających się o pozwolenie na prowadzenie Punktów Kontaktowych (PK) 26
2.1. Podstawy prawne – regulacje krajowe 26
2.2. Definicje i skróty 27
2.3. Informacje o projekcie 28
2.3.1. Cel zadania nr 3 pn. RCTI i Sieć PK 28
2.3.2. Założenia realizacji zadania nr 3 30
2.3.3. Metodyka usług i oceny efektywności sieci RCTI i PK 34
2.3.4. Definicje usług 38
2.3.5. Lokalizacja RCTI i PK 41
2.4. Punkty Kontaktowe (PK) 42
2.4.1. Merytoryczne wymagania PK 42
2.5. Zasady realizacji projektu 44
2.5.1. Zakres usługi PK 44
2.5.2. Forma świadczenia usługi w PK 44
2.5.3. Status Klienta 45
2.5.4. Wydatki kwalifikowalne w ramach świadczenia usług prowadzenia PK 46
2.5.5. Finansowanie PK – koszty bezpośrednie 46
3. Regionalne Centrum Transferu Innowacji (RCTI) 48
3.1. Zakres działań RCTI 48
3.2. Finansowanie RCTI – koszty bezpośrednie 51
3.3. Finansowanie w ramach kosztów pośrednich dla Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. 52
4. Informacje dotyczące sprzętu komputerowego RCTI i PK 53
Załączniki 55

1. Analiza województwa podkarpackiego pod kątem innowacyjności

1.1. Charakterystyka województwa podkarpackiego

Województwo podkarpackie obejmuje obszar o powierzchni około 18 tys.km^2, na który składa się 21 powiatów oraz 4 miasta na prawach powiatu (powiaty grodzkie) – Rzeszów, Krosno, Przemyśl i Tarnobrzeg. Graniczy z Ukrainą, Słowacją oraz województwami: małopolskim, świętokrzyskim i lubelskim. Stolicą regionu i siedzibą władz samorządowych jest liczący ok. 173 tys. mieszkańców Rzeszów. Województwo zlokalizowane jest na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych. Na jego obszarze przecinają się korytarze transportowe o zasięgu transeuropejskim. Największe znaczenie dla transportu międzynarodowego i krajowego, ze względu na brak autostrady i dróg ekspresowych, ma sieć dróg krajowych. Stanowią one około 5% sieci województwa, ale obsługują prawie 50% całego ruchu. Układ najważniejszych ciągów komunikacyjnych w województwie stanowią:

Droga krajowa nr 4 (międzynarodowa E-40) relacji: Niemcy – Görlitz/Zgorzelec – Wrocław – Kraków – Rzeszów – Ukraina – Lwów – Kijów – Odessa, oraz
Droga krajowa nr 9 (międzynarodowa E-471) relacji: Barwinek – Rzeszów – Lublin – Białystok – Litwa (kraje nadbałtyckie).

Główną oś transportu kolejowego na Podkarpaciu stanowi magistrala kolejowa o charakterze międzynarodowym prowadząca ruch z Europy Zachodniej na Ukrainę. Jest ona wyposażona w kilka stacji węzłowych i towarowych, w tym węzeł przeładunkowy Medyka – Przemyśl – Żurawica, związany z ruchem granicznym. Drugą linią na kierunku zachód – wschód jest linia jednotorowa Stróże – Krościenko. Linie kolejowe, łączące północ Polski z województwem podkarpackim, to linie relacji: Lublin – Rozwadów – Przeworsk oraz Łódź – Sandomierz – Dębica.

W komunikacji lotniczej województwa główną rolę odgrywa lotnisko krajowe Rzeszów-Jasionka, posiadające położenie strategiczne dla rozwoju ruchu lotniczego, zwłaszcza towarowego. Ze względu na swoje położenie w najdalej wysuniętym punkcie w pobliżu wschodniej granicy Unii Europejskiej, ma ono duże znaczenie dla Polski. Lotnisko wyposażone jest w urządzenia o wysokich standardach światowych i przystosowane jest do przyjmowania wszystkich typów samolotów, zarówno komunikacji krajowej, jak i międzynarodowej. W Mielcu, Krośnie, Turbii i Arłamowie znajdują się lotniska lokalne, nieposiadające pełnego wyposażenia nawigacyjnego.

Do największych miast regionu należą[1]:

- Rzeszów – 173 tys. mieszkańców;
- Przemyśl – 66 tys. mieszkańców,
- Stalowa Wola – 64 tys. mieszkańców,
- Mielec – 61 tys. mieszkańców,
- Tarnobrzeg – 50 tys. mieszkańców,
- Krosno – 48 tys. mieszkańców,
- Dębica – 47 tys. mieszkańców,
- Jarosław – 40 tys. mieszkańców,
- Jasło – 37 tys. mieszkańców.

Obszar województwa podkarpackiego należy do średnio zaludnionych regionów Polski (118 osób/km^2). Pod koniec 2008 roku województwo podkarpackie zamieszkiwało 2,1 mln mieszkańców, co stanowiło 5,5% ludności Polski. Gospodarka województwa podkarpackiego ma profil rolniczo-przemysłowy. W miastach żyje zaledwie 40,9 procent ludności (w Polsce natomiast wskaźnik ten wynosi 61,1%).[2] Tak wysoki odsetek osób mieszkających na terenach wiejskich ma jednocześnie wpływ na niski udział przemysłu w tworzeniu produktu krajowego brutto oraz na realne bezrobocie, stąd w województwie występuje zjawisko tzw. ukrytego bezrobocia. Cechą charakterystyczną województwa podkarpackiego jest wyższy, niż w innych regionach kraju, wskaźnik przyrostu naturalnego, który jednak w ostatnich latach systematycznie maleje. Województwo podkarpackie jest najmłodszym regionem w Polsce, pod koniec 2008 roku mediana wieku wynosiła 35,8 lat, przy średniej krajowej – 37,3 lat. W najbliższych latach należy spodziewać się jednak niżu demograficznego oraz niekorzystnego zjawiska zwiększającej się liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przed- i produkcyjnym, czyli starzenie się społeczeństwa.

Odsetek ludności aktywnej zawodowo w województwie podkarpackim wzrósł w roku 2009 w stosunku do roku 2008 z poziomu 55,8% do 58,1%. Obserwuje się większą aktywność zawodową mężczyzn niż kobiet (wskaźnik na poziomie odpowiednio 67,6% i 49,4%), osób zamieszkujących wsie niż miasta (59,6% oraz 55,6%), a także osób w wieku 35-39 lat (89%), niż w pozostałych kategoriach wiekowych. Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej zarówno w województwie podkarpackim jak i w całym kraju odnotowuje się wśród osób z wykształceniem wyższym. Wskaźnik ten dla Polski wynosi 80,1%[3], natomiast dla Podkarpacia wynosi 83,5%[4]. Struktura pracujących

[1] Źródło: *„Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2009”* [str. 114-120; wg stanu na 01.01.2009 r.; Główny Urząd Statystyczny]
[2] Źródło: *„Podkarpackie w liczbach”* [str. 2; Urząd Statystyczny w Rzeszowie]
[3] Źródło: *„Aktywność ekonomiczna ludności Polski – III kwartał 2009”* [str. 34 oraz 122-127; Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2010]
[4] Źródło: *„Aktywność ekonomiczna ludności w województwie podkarpackim”* [str. 3; GUS]

regionu w ujęciu trzech sektorów odbiega znacząco od średniej w kraju. Można tu odnotować najmniej zatrudnionych w sektorze usług w ujęciu krajowym, natomiast jeden z najwyższych udziałów osób zatrudnionych w rolnictwie. Ponadto województwo podkarpackie cechuje najniższa w Polsce wartość produkcji sprzedanej przemysłu na jednego zatrudnionego. W rolnictwie zatrudnionych jest 27,64% ogółu pracujących, w przemyśle – 29,28%, w usługach – 43,08% w tym w usługach rynkowych – 21,95%.[5]

Zjawisko bezrobocia jest poważnym problemem rozwojowym województwa podkarpackiego. Stopa bezrobocia jest jedną z wyższych w Polsce i przekracza średnią krajową. Zjawiskiem ukazującym poważną sytuację na lokalnym rynku pracy jest rozmiar bezrobocia długoterminowego – 46,1 tys. osób, co stanowi 39,9% ogółu bezrobotnych (przy średniej krajowej równej 34%)[6], jak też wielkość bezrobocia ukrytego, głównie na obszarach wiejskich – 600 do 700 tys. osób. Powoduje to odpływ młodych wykształconych osób, czyli tak zwaną migrację zarobkową.

Województwo podkarpackie należy do regionów o najwyższym udziale populacji dzieci i młodzieży szkolnej. Wskaźnik ten wynosi 24,3% dla ludności w wieku 0-19 lat, w tym 16,4% dla dzieci z przedziału wiekowego 0-14 lat ogółu mieszkańców[7]. Jest liderem w udziale ludności w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności – 21% przy średniej krajowej 19,3%.[8]

Województwo podkarpackie jest regionem rolniczo-przemysłowym, słabo rozwiniętym o niskim poziomie konkurencyjności. Na obszarze województwa działa ogółem ponad 144 tysiące podmiotów gospodarczych w tym, zarówno dużych przedsiębiorstw, jak i tych należących do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP). Dynamiczny rozwój przedsiębiorczości, a także wprowadzanie nowoczesnych technologii do produkcji i zarządzania, niewątpliwie wpływa na rozwój gospodarczy regionu. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych w województwie podkarpackim ulega stopniowym przeobrażeniom. Rola rolnictwa, istotna ze względu na duże obszary użytków rolnych w regionie, powoli zmniejsza się na rzecz innych dziedzin gospodarki, takich jak handel, usługi czy przemysł. Województwo podkarpackie dysponuje znaczącym potencjałem produkcyjnym, który skupia się zarówno w państwowych, jak i w prywatnych zakładach przemysłowych. W strukturze przedsiębiorstw dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników.

Na koniec 2008 r. do rejestru REGON w województwie podkarpackim wpisanych było 144 263 podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie). W sektorze publicznym zarejestrowanych było 6 040 podmiotów (4,2% ogólnej liczby), a w prywatnym 138 223 jednostek (95,8%). Najwięcej podmiotów należy do sekcji handel i naprawy

[5] Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z *„Rocznika statystycznego województw 2009”* [str.113]
[6] Źródło: *„Mały rocznik statystyczny 2009”* [tablice przeglądowe województwa str. 647; GUS]
[7] Źródło: *„Rocznik demograficzny 2009”* [str. 60; Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2009]
[8] Źródło: *„Regiony Polski 2009”* [str.8; Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2009]

(31,96%), obsługa nieruchomości i firm (12,97%), budownictwo (11,2%), oraz przetwórstwo przemysłowe (10%).

Spośród ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów w województwie najwięcej przedsiębiorstw ma siedzibę na terenie Rzeszowa – 13,4%; na terenie Przemyśla – 4,3%; na terenie Tarnobrzega – 3,6% i na terenie Krosna – 3,6%.[9] Największą część w strukturze gospodarki województwa podkarpackiego stanowią obecnie sektory tradycyjne, jednak udział sektorów nietradycyjnych zwiększa się.

Dominującą rolę ze względu na generowany zysk oraz udział w produkcji sprzedanej w gospodarce województwa odgrywa przemysł. W ostatnich latach systematycznie wzrasta wartość produkcji sprzedanej przemysłu. W 2007 r. województwo podkarpackie wytworzyło 3,7% **produktu krajowego brutto**. W przeliczeniu na 1 mieszkańca PKB wyniósł 20829 zł, co stanowi 67,5% średniej krajowej (o 32,5% mniej od przeciętnego) i był najniższy w kraju. Udział usług w tworzeniu wartości dodanej brutto wyniósł 63,6% (w tym usług rynkowych 45,0%), a przemysłu i budownictwa – 33,0%. Wydajność pracy, mierzona wartością dodaną brutto przypadającą na 1 pracującego, ukształtowała się na poziomie 52944 zł i była o 29,9% niższa od średniej dla kraju.[10] Dominującymi gałęziami są przemysł rolno-spożywczy, elektromaszynowy oraz chemiczny. Przemysł rolno-spożywczy skupiony jest w branżach: mięsnej, zbożowo-młynarskiej, owocowo-warzywnej, mleczarskiej i cukrowniczej.

Głównymi ośrodkami przemysłu elektromaszynowego są Rzeszów, Mielec i Stalowa Wola. Przemysł chemiczny rozwija się głównie w Rzeszowie, Jaśle, Dębicy i Nowej Sarzynie. Szczególne znaczenie w gospodarce regionu nabiera przemysł lotniczy. Jego tradycje sięgają kilkudziesięciu lat, a z każdym rokiem staje się on coraz bardziej innowacyjny i konkurencyjny.

Duże i średnie przedsiębiorstwa z branży lotniczej:

Nazwa przedsiębiorstwa	**Miejscowość**
WSK „PZL-Rzeszów" S.A. (Pratt & Whitney Canada)	Rzeszów
WSK „PZL-Swidnik" S.A. (AgustaWestland N.V.)	Świdnik
Polskie Zakłady Lotnicze. Sp. z o.o. (Sikorsky Aircraft Corp.)	Mielec
Goodrich Krosno. Sp. z o.o. (Goodrich Corporation)	Krosno
WSK „PZL-Krosno" S.A.	Krosno

[9] Źródło: *„Województwo podkarpackie 2009 – podregiony, powiaty, gminy"* [str.319-327; Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2009]
[10] Źródło: *„Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej przedsiębiorstw Nr 4/2009"* [str. 89; Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2009]

Snecma Polska Sp. z o.o. (Hispano-Suiza Polska Sp. z o.o.)	Sędziszów Małopolski
Wytwórnia Zespołów Kooperacyjnych „PZL-MIELEC" Sp. z o.o.	Mielec
Delphi Chassis Systems Krosno S.A. (Delphi Automotive Systems)	Krosno

Małe przedsiębiorstwa z branży lotniczej i maszynowej:

Nazwa przedsiębiorstwa	**Miejscowość**
Ultratech Sp. z. o.o.	Rzeszów
Wiet-Pol PPHU	Krosno
„STAMET" – Zakład Mechaniczny	Mielec
Przedsiębiorstwo Automatyki Przemysłowej	Rzeszów
TEXTRON Polska Sp. z o.o.	Rzeszów

Duże przedsiębiorstwa branży maszynowej:

Firma	**Miejscowość**
HUTA STALOWA WOLA S.A.	Stalowa Wola
Zakłady Metalowe „DEZAMET" S.A.	Nowa Dęba
„AUTOSAN" S.A	Sanok
Wytwórnia Urządzeń Chłodniczych „PZL-Dębica" S.A.	Dębica
Federal Mogul „Gorzyce" S.A.	Gorzyce
Zakłady Automatyki Polna S.A.	Przemyśl
Zakład Produkcyjny „KAMOT-Mielec" S.A. (KAMAX)	Mielec

1.2. Dynamika rozwoju branż przemysłowych województwa podkarpackiego

Liczba podmiotów gospodarczych w województwie podkarpackim systematyczne wzrasta w ostatnich latach. Należy jednak podkreślić, iż rozwój dotyczy w szczególności branży przemysłowej. W 2008 r. produkcja sprzedana przemysłu wyniosła 30 863,9 mln zł i była prawie o 29% wyższa w porównaniu do roku 2005 (23 938,0 mln zł).[11]

Sytuacja w budownictwie w naszym regionie jest bardzo trudna. Spowodowane jest to dużą konkurencją zarówno w województwie jak i poza nim, a także generalnie zbyt słabym wzrostem gospodarczym w regionie.

[11] Źródło: *„Rocznik statystyczny województw 2009"* [str. 54; GUS, Warszawa 2009]

Rolnictwo województwa charakteryzuje się nadmiarem siły roboczej oraz niedostosowaniem zasobów pracy i ziemi do struktury produkcji rolnej. Po wstąpieniu Polski do struktur Unii Europejskiej, dopływ funduszy unijnych spowodował wyraźny wzrost koniunktury w rolnictwie, a także poprawę trudnych warunków ekonomicznych produkcji, które odbijały się niekorzystnie na skupie niektórych produktów rolnych. Województwo podkarpackie to jeden z najczystszych ekologicznie regionów Polski, gdzie w dalszym ciągu panują bardzo dobre warunki naturalne do rozwoju rolnictwa. Rolnictwo podkarpackie dysponuje powierzchnią nieco ponad 767 tys. ha użytków rolnych, co stanowi 43,2% ogólnej powierzchni województwa[12], przy czym grunty orne zajmują prawie 64% powierzchni użytków rolnych. Zdecydowana większość użytków rolnych należy do właścicieli prywatnych – 731,2 tys. ha, to jest 95,3% ogólnej powierzchni użytków rolnych w województwie. Ogólna liczba gospodarstw indywidualnych wynosi 297,7 tys., z czego 115,7 tys. o powierzchni nieprzekraczającej 1 ha. Średnia powierzchnia ogólna indywidualnego gospodarstwa rolnego w województwie podkarpackim wynosi 4,56 ha, natomiast przeciętna powierzchnia użytków rolnych w indywidualnych gospodarstwach rolnych (powyżej 1 ha) wynosi 3,82 ha (w Polsce jest to – 8,44 ha). Ponad 80% gospodarstw nie przekracza powierzchni 5 ha, a tylko 3,4% przekracza 10 ha (przy średniej krajowej 19,5 ha) Województwo podkarpackie zajmuje natomiast trzecie, wysokie, miejsce w kraju pod względem liczby gospodarstw produkujących metodami ekologicznymi – 288. Gospodarstwa ekologiczne zlokalizowane są głównie w powiatach: bieszczadzkim, przemyskim, lubaczowskim, przeworskim, sanockim oraz jarosławskim.

Udział sektora usług w strukturze gospodarki regionu jest najniższy w Polsce. Jednocześnie należy do najbardziej dynamicznie rozwijających się działów gospodarki. Świadczy to o właściwym kierunku przekształceń gospodarki regionu. Natomiast województwo charakteryzuje się wysokim udziałem przemysłu w wartości dodanej brutto.

W ostatnim okresie wzrasta liczba firm usługowych opartych o wysokie technologie informatyczne. Z analiz prowadzonych przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. wynika, że w ciągu roku 2008 i 2009 powstało i przekształciło swój profil działalności 72 firmy, które rozpoczęły świadczenie nowych e-usług oraz usług o charakterze B2B. Dzięki funduszom Unii Europejskiej i działaniom wspierającym technologie informatyczne liczba ta będzie wzrastać. Możemy zaobserwować ten trend na podstawie zwiększającej się liczby przedsiębiorstw aplikujących po fundusze Unii Europejskiej, w ramach PO IG, z dziedzin technologii informatycznych, do Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., pełniącej rolę Regionalnej Instytucji Finansującej.

Województwo podkarpackie plasuje się na jednym z ostatnich miejsc, jeżeli chodzi o PKB per capita (67,5% średniej krajowej)[13]. Na województwo podkarpackie przypada 58% średniej krajowej z inwestycji realizowanych w poszczególnych województwach (wskaźnik 7 883,1 mln zł dla

[12] Źródło: *„Rolnictwo w liczbach”* [http://www.wrota.podkarpackie.pl/pl/rolnictwo/liczby]
[13] Źródło: *„Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej przedsiębiorstw Nr 4/2009”* [str. 89; Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2009]

Podkarpacia, przy 13 578,7 mln zł średniej krajowej)[14]. Pomimo tego stanu, w województwie podkarpackim powstaje wiele przedsięwzięć rynkowych zasilanych kapitałem inwestycyjnym z kraju i zagranicy, dzięki temu przybywa nowych inwestycji w naszym regionie. W województwie podkarpackim na koniec czerwca 2007 r. zlokalizowanych było 797 podmiotów gospodarczych z udziałem kapitału zagranicznego. W ww. przedsiębiorstwach zatrudnionych było 34725 osób. Na koniec 2006 r. całkowita wartość inwestycji zagranicznych w województwie podkarpackim wynosiła ponad 3 141,5 mld USD. Największym inwestorem okazały się przedsiębiorstwa z USA, z udziałem inwestycji wynoszącym 44,1% (1 386,2 mld USD), natomiast spośród krajów UE27 dominowały firmy z Austrii i Niemiec (odpowiednio 413,7 mln USD oraz 388,9 mln USD.[15]

Najwięcej inwestycji zagranicznych zgrupowanych jest w województwie mazowieckim. Jednocześnie pod względem liczby inwestycji województwo podkarpackie wyraźnie wyróżnia się na tle makroregionu Polski Wschodniej, czyli województw: lubelskiego, podlaskiego, warmińsko-mazurskiego, a także świętokrzyskiego. Analiza wartości eksportu województwa podkarpackiego wskazuje, że w ostatnich latach eksport konsekwentnie wzrastał. Jednakże zauważa się relatywnie niską wartość eksportu per capita. Głównym partnerem handlowym (zarówno, jeśli chodzi o import, jak i o eksport) województwa, a także całego kraju są przede wszystkim Niemcy. Widoczny jest także wzrost wymiany handlowej z USA oraz z krajami Unii Europejskiej, ale również ze Wschodem. Udział w eksporcie wyrobów o wysokim zaawansowaniu technologicznym jest w województwie podkarpackim niski. Towarem najczęściej eksportowanym przez podkarpackich przedsiębiorców są maszyny, urządzenia, sprzęt transportowy, wyroby i towary przemysłowe oraz polska żywność.

Inwestorzy zagraniczni inwestują zarówno w budowę nowych zakładów jak i przejmują dotychczas istniejące. Niestety pod względem inwestycji typu „green field" (zakłady budowane od podstaw) województwo znajduje się na jednym z ostatnich miejsc w Polsce.

Inwestorzy zagraniczni są również potencjalnymi partnerami handlowymi dla lokalnych producentów, oferujących wyroby (surowce, półprodukty) o wysokiej jakości. Mogą oni, poprzez rozwój programu połączeń zwrotnych, spowodować wzrost lokalnej konkurencyjności. Ten element działań i inicjatyw inwestycyjnych może być ważnym elementem funkcjonowania RCTI i PK. Dzięki pozyskiwaniu potencjalnych inwestorów technologicznych możliwy będzie lokalny rozwój powiatów, pojawią się nowe lokalne przedsiębiorstwa będące kooperantami dla dużych inwestorów. Umożliwi to również transfer najnowszych technologii światowych do lokalnych przedsiębiorstw.

Województwo podkarpackie w zakresie innowacyjności plasuje się na jednym z ostatnich miejsc w Polsce – po województwie świętokrzyskim, przed województwami: podlaskim i lubelskim. Pod względem wysokości nakładów na działalność badawczo-rozwojową (B+R) województwo zajmuje dziewiąte miejsce w rankingu województw – 2,3% udziału w nakładach na działalność

[14] Źródło: obliczenia własne na podstawie *„Rocznika statystycznego województw 2009"* [str. 48; Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2009]
[15] Źródło: http://www.si.podkarpackie.pl/Gospodarka/K5/index.aspx oraz http://www.coi.rzeszow.pl/pl/portal_inwestycyjny/bezposrednie_inwestycje_zagranic/inwestycje_w_regionie/

badawczo rozwojową i inwestycyjną oraz dziesiątą pozycję pod względem przyznanych patentów – 48 (stan na 2008 rok).[16] Do najbardziej innowacyjnych powiatów województwa zaliczyć należy powiat rzeszowski, należący do grupy kilkunastu najbardziej innowacyjnych powiatów w Polsce. Wyniki analiz prezentują zdecydowane różnice w poziomie innowacyjności północnej i południowej części województwa podkarpackiego. Dotyczy to w szczególności firm w sektorze Technologii Informacyjnych i Telekomunikacyjnych (ICT), które zlokalizowane są głównie w powiatach rzeszowskim, tarnobrzeskim, stalowowolskim i dębickim. Współpraca pomiędzy sektorami gospodarki i nauki jest na niskim poziomie. Z jednej strony podaż nowych rozwiązań odpowiadających potrzebom podmiotów gospodarczych jest niska, co spowodowane jest małym zaangażowaniem kadr naukowych w prace badawczo-rozwojowe. Z drugiej – przedsiębiorcy rzadko poszukują w polskich jednostkach naukowych rozwiązań dla swoich problemów technologicznych lub organizacyjnych. Wyjątek stanowią niektóre sektory (np. sektor elektromaszynowy, w tym przemysł lotniczy; chemiczny, w tym farmaceutyczny, czy biotechnologii), gdzie współpraca badawczo-rozwojowa z jednostkami naukowymi jest rozwinięta na bardzo wysokim poziomie. Ponadto fundusze Unii Europejskiej i projekty wspierające działalność B+R korzystnie przyczyniają się do rozwijania współpracy przedsiębiorstw z uczelniami wyższymi w naszym regionie, w szczególności z Politechniką Rzeszowską.

Wskaźnik przedsiębiorczości mierzony ilością MSP na 1000 mieszkańców wynosi 69 i obecnie jest zbliżony do wielkości uzyskanych przez województwa podlaskie - 75 i lubelskie - 72, jednakże jest zdecydowanie niższy od przodującego pod tym względem województwa zachodniopomorskiego, które osiąga wskaźnik 125 (wg stanu na rok 2007).[17]

Województwo podkarpackie plasuje się poniżej średniej krajowej, zajmując jedenaste miejsce w rankingu województw pod względem nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w przemyśle, osiągając (3,9% udziału w łącznych ogólnopolskich nakładach), przy średniej krajowej wynoszącej 6,3%.[18]

Pomimo dynamicznego rozwoju instytucji otoczenia biznesu, działających w województwie podkarpackim, plasują się one na odległej pozycji w kraju, pod względem ilości, jak również ich rodzaju. Z punktu widzenia potrzeb regionalnej, podkarpackiej gospodarki, w kontekście podnoszenia jej innowacyjności i konkurencyjności, największe znaczenie ma tzw. Infrastruktura wsparcia innowacji. Należą do niej przede wszystkim instytucje pomostowe, działające na styku sektora gospodarki i nauki, takie jak m.in.: inkubatory przedsiębiorczości, akademickie preinkubatory przedsiębiorczości, inkubatory technologiczne, centra transferu innowacji, centra doskonałości, parki naukowo-technologiczne, parki przemysłowe. To właśnie do tej infrastruktury wsparcia wprowadzania innowacji do podkarpackich przedsiębiorstw należeć będą: RCTI i Punkty Kontaktowe, które są

[16] Źródło: *„Rocznik Statystyczny Województw 2009 r."* [str. 51; wg stanu na 31.12.2008 r., Główny Urząd Statystyczny]
[17] Źródło: http://www.parp.gov.pl/files/74/87/110/5503.pdf
[18] Źródło: Publikacja *„Rocznik Województw"* [str. 193; dane na rok 2008, Główny Urząd Statystyczny]

przedmiotem niniejszej ekspertyzy. Faktem jest, że poziom ilościowy i jakościowy tej infrastruktury jest niedostateczny i dlatego też zachodzi pilna potrzeba wzmocnienia jej o sieć RCTI i Punktów Kontaktowych, w ramach działań zmierzających do zbudowania w woj. podkarpackim skutecznej sieci współpracy i transferu wiedzy, technologii i innowacji pomiędzy nauką i gospodarką. Sieć RCTI wraz z Punktami Kontaktowymi stanowić będzie podstawę stworzenia skutecznego regionalnego systemu innowacji w woj. podkarpackim. Realizację tego celu umożliwi wdrażany projekt systemowy pn. „Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007 – 2013 w województwie podkarpackim", którego inicjatorem, liderem i współfinansującym (obok środków z EFS i Budżetu Państwa) jest Samorząd Województwa Podkarpackiego.
Stan i jakość środowiska naturalnego ma szczególne znaczenie w przypadku inwestycji w sektorze tzw. „nowych technologii", tj. w przemyśle informatycznym, farmaceutycznym i biochemicznym. Czyste środowisko ma również decydujące znaczenie dla inwestycji w sektorze turystycznym.

1.3. Analiza geograficznego zróżnicowania dynamiki rozwoju województwa podkarpackiego

Dynamika rozwoju poszczególnych powiatów województwa podkarpackiego jest bardzo zróżnicowana. Różnice te wynikają z wielu przyczyn, m.in. ze struktury gospodarki w powiatach (dominacja przemysłu w powiatach północnych i dominacja rolnictwa w powiatach południowych), liczby podmiotów gospodarczych (która waha się od kilku do kilkunastu tysięcy, w zależności od powiatu), ale także możliwości zatrudnienia.

Struktura podmiotów gospodarczych, sklasyfikowana według rodzajów działalności w poszczególnych powiatach wskazuje na duże znaczenie, jakie ma handel w gospodarce podkarpackiej. Wynika to z faktu, że województwo jest w dużej części regionem, gdzie obok rolnictwa, funkcjonują przede wszystkim podmioty o charakterze handlowym. Przemysł odgrywa największe znaczenie w następujących powiatach: mielecki, ropczycko-sędziszowski oraz łańcucki. Najwięcej firm z branży budowlanej znajduje się w powiecie brzozowskim i stalowowolskim. Firmy związane z branżą turystyczną (hotele i restauracje) stanowią dość istotny procent w powiatach: bieszczadzkim oraz tarnobrzeskim. Istotną pozycję zajmują także firmy zajmujące się obsługą nieruchomości i firm, duże znaczenie tych firm odnotowuje się w powiatach: grodzkich – Rzeszów, Tarnobrzeg, Przemyśl i Krosno oraz ziemskich – lubaczowskim, rzeszowskim i dębickim.

Przy analizie zróżnicowania gospodarki w powiatach istotne znaczenie ma liczba podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w poszczególnych regionach. Wyniki, wskazują na dość duże zróżnicowanie w powiatach województwa podkarpackiego, wahające się od ponad 2 tys. podmiotów w powiecie bieszczadzkim do 19 tys. w powiecie rzeszowskim grodzkim. Na taką strukturę wpływa wiele czynników, m.in. dostępność i atrakcyjność terenów inwestycyjnych, stosunek władz

administracji rządowej i samorządowej do inwestorów, stosowanie zachęt dla nowych oraz istniejących podmiotów gospodarczych. Najwięcej podmiotów zlokalizowało swoją działalność w stolicy regionu, co wydaje się oczywiste z uwagi na bliskość rynku zbytu czy atrakcyjne lokalizacje pod działalność gospodarczą. Powiat bieszczadzki natomiast to region o najmniejszej liczbie podmiotów gospodarczych, z których duża część działa w sektorze usług, rzadziej w przemyśle, transporcie, obsłudze nieruchomości i firm oraz budownictwie.

Równie istotnym wskaźnikiem oceniającym sytuację w danym powiecie jest stopa bezrobocia rejestrowanego. Dla całego województwa wyniosła ona 13% w 2008 roku. Najniższe bezrobocie zanotowano w powiecie stalowowolskim – 9,8%, dębickim – 10,2%, sanockim – 10,7%, natomiast najwyższe w brzozowskim – 23,3%.[19] Jak można zauważyć, rozpiętość w stopie bezrobocia jest znaczna, co zależy m.in. od liczby podmiotów w danym powiecie, ale także od liczby ludności aktywnej zawodowo w poszczególnych regionach województwa podkarpackiego.

Spośród czynników wpływających na poziom innowacyjności wyróżnić można poziom wykształcenia ludności. Wskaźnik ten dla całego województwa wynosi 21,27% i jest nieco niższy od średniej krajowej wynoszącej 22,65%.[20] Jednocześnie na 16 szkołach wyższych zlokalizowanych na terenie województwa w roku 2008 kształciło się 75 477 studentów, natomiast 19 210 absolwentów ukończyło naukę w roku szkolnym 2007/2008.[21]

Pod względem produkcji sprzedanej liczonej w przemyśle i produkcji budowlano-montażowej per capita, zdecydowanie dominują powiaty zachodnie i północne, gdzie zlokalizowane są główne ośrodki przemysłowe regionu. Powiaty rolnicze, położone na południe i wschód w stosunku do stolicy regionu charakteryzują wskaźniki czterokrotnie gorsze niż w powiatach wysoko uprzemysłowionych.

1.4. Najbardziej dynamicznie rozwijające się obszary województwa podkarpackiego

Z powyższych danych, przedstawiających zróżnicowanie rozwoju poszczególnych powiatów, wyraźnie wynika, że najbardziej rozwiniętym obszarem w województwie jest jego stolica – Rzeszów, a także powiaty znajdujące się w centralnej i północnej części województwa, tj. powiat rzeszowski, ropczycko-sędziszowski, dębicki, stalowowolski a także tarnobrzeski. Są to powiaty charakteryzujące się największą liczbą podmiotów gospodarczych oraz wysokimi wartościami produkcji sprzedanej w przemyśle i produkcji budowlano-montażowej. Równocześnie najniższa jest tam stopa bezrobocia.

[19] Źródło: *„Województwo podkarpackie – podregiony, gminy, powiaty 2009”* [str. 64-65; Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2009]
[20] Źródło: *„Rocznik statystyczny 2009”* [Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2009]
[21] Źródło: *„Województwo podkarpackie – podregiony, gminy, powiaty 2009”* [str. 206; Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2009]

W tej grupie powiatów tradycyjnie rozwijał się przemysł, który po okresie restrukturyzacji zaczyna odgrywać dominującą rolę w gospodarce tych powiatów.

Należy podkreślić, iż we wszystkich powiatach sektor handlu i usług rozwija się dynamicznie, co jest charakterystyczne dla gospodarek w fazie transformacji. Na uwagę zasługuje również fakt wzrostu znaczenia usług turystycznych (m.in. hotele i restauracje) w najbardziej atrakcyjnych obszarach województwa, tj. w powiecie bieszczadzkim, który zaliczyć należy do powiatów z rozwijającą się sferą usług.

Powiaty charakteryzujące się gorszymi wskaźnikami ekonomicznymi to powiaty o charakterze rolniczym, do których zalicza się: powiat lubaczowski, przemyski, strzyżowski, kolbuszowski, leżajski. Struktura rolnictwa podkarpackiego, charakteryzująca się rozdrobnieniem gospodarstw oraz niską towarowością powoduje, że powiaty te są gorzej rozwinięte niż północna i zachodnia część województwa. Należy jednak podkreślić, iż rolnictwo w województwie podkarpackim może stać się gałęzią gospodarki charakteryzującą się znacznie większą produktywnością i rentownością.

Województwo podkarpackie jest bardzo zróżnicowane pod względem poziomu innowacyjności.

Podstawową barierą jest poziom świadomości innowacyjnej przedsiębiorców i brak przekonania, że najważniejszym czynnikiem rozwoju przedsiębiorstw jest wprowadzanie innowacji i transfer nowoczesnych technologii. Kolejną barierą są niedostateczne własne środki finansowe na podejmowanie działalności innowacyjnej oraz duże utrudnienia z pozyskaniem finansowania ze źródeł zewnętrznych, tj. dotacji z funduszy europejskich oraz kredytów i pożyczek z sektora bankowego i pozabankowego. Poza brakiem i utrudnionym dostępem do środków finansowych, przedsiębiorcy często wymieniali brak regionalnego systemu informacji na temat innowacji, a także brak instytucji pomostowych, wspierających działalność w zakresie innowacji. Kolejne bariery wskazane przez przedsiębiorców mają mniejsze znaczenie, choć nadal stanowią one poważną przeszkodę we wprowadzaniu innowacyjnych rozwiązań w firmach. Z analiz audytów technologicznych przeprowadzonych przez Centrum Transferu Technologii, Innowacji i Informatyzacji Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. wynika, że firmy jako najważniejszy obszar wsparcia, uznały pomoc w zakresie pozyskiwania środków finansowych na wprowadzanie rozwiązań innowacyjnych.

Działalnością innowacyjną w przedsiębiorstwie można także określić „wyjście" firmy poza granice Polski, czyli podjęcie działalności eksportowej. Z danych zgromadzonych podczas audytów technologicznych można wnioskować, że firmy, jako jeden z podstawowych czynników ułatwiających wejście na rynek zagraniczny, wskazują zapotrzebowanie na łatwiejszy dostęp do informacji na temat rynków docelowych.

Wśród innych, istotnych obszarów wsparcia preferowanych przez przedsiębiorców wymieniano m.in.: promowanie działalności przedsiębiorstwa, szkolenia, poszukiwanie partnerów. Zaskakującym może wydawać się fakt, że firmy dopiero w dalszej kolejności wymieniały działania takie jak: dostęp do informacji na temat nowych technologii, pomoc we wdrażaniu nowych

produktów/technologii/usług czy pomoc w zakresie wyceny technologii i zapewniania jakości. Zatem firmy, w tym przedsiębiorstwa, z obszarów uznanych za problemowe, pomimo iż mają potencjał oraz chęć wdrażania innowacyjnych rozwiązań, napotykają jednak na pewne kwestie, które nie pozwalają im wprowadzać tego typu działań w życie. Głównymi ograniczeniami, jakie nasuwają się po analizie danych zebranych podczas audytów, a wskazywanymi przez przedsiębiorców, w pierwszej kolejności są m.in.: brak środków finansowych, brak wyszkolonej kadry, czy też ograniczony dostęp do fachowej informacji gospodarczej.

Istotnym jest, aby podjąć starania mające na celu wsparcie przedsiębiorstw we wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań, skupiając się na rozwijaniu odpowiedniej bazy informacyjnej dla MSP z dziedziny innowacyjności. Baza wiedzy i informacji, która powstanie w wyniku realizacji projektu systemowego, umożliwi podniesienie rozwoju województwa podkarpackiego w dziedzinie gospodarki. Wdrożenie wspólnego projektu systemowego przez najważniejsze instytucje regionu w dziedzinie wsparcia MSP takie jak: Samorząd Województwa Podkarpackiego, uczelnie podkarpackie, instytucje otoczenia biznesu oraz Urząd Statystyczny pozwoli na stworzenie platformy współpracy MSP z tymi instytucjami. MSP będą mogły zasięgnąć opinii, na jakiej uczelni lub w jakiej instytucji otoczenia biznesu otrzymają niezbędne informacje do prowadzenia innowacyjnej działalności, nowe technologie oraz dowiedzą się o sposobie ich finansowania. Uczelnie uzyskają natomiast niezbędną wiedzę o możliwości rozpoczęcia współpracy z MSP, oraz ewentualnej sprzedaży swoich technologii. Samorząd Województwa Podkarpackiego uzyska natomiast informację zbiorczą, jakie obszary gospodarki rozwijają się najlepiej, a które należy wspierać tak, aby umożliwiać ich rozwój w latach realizacji projektu systemowego i po jego zakończeniu.

1.5. Obszary wspierane przez Regionalną Strategię Innowacji w budowaniu konkurencyjności i innowacyjności regionu

Zgodnie z zapisami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005-2013, wizją województwa jest ekologicznie zrównoważona, innowacyjna i konkurencyjna gospodarka: województwo podkarpackie jako lider w kreowaniu ekoinnowacji. Misją Strategii jest rozwój innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki województwa, nastawionej na dobro społeczne.
Celem generalnym jest zbudowanie skutecznego i sprawnego, regionalnego systemu innowacji dla osiągnięcia trwałego, zrównoważonego rozwoju regionu.

Wzrost poziomu innowacyjności województwa podkarpackiego będzie możliwy poprzez działania zapisane w Regionalnej Strategii Innowacji, która obejmować będzie obszary[22]:

[22] Źródło: *„Regionalna Strategia Innowacji województwa podkarpackiego na lata 2005-2013”* [str.44-48]

1. Obszar konkurencyjności gospodarki województwa:

- poprawa konkurencyjności i wzrostu znaczenia województwa podkarpackiego w Polsce,
- rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności badawczo – rozwojowej,
- działania wspierające napływ inwestycji zagranicznych do regionu,
- rozwój infrastruktury szkolnictwa i edukacji, w tym w szczególności szkolnictwa wyższego o znaczeniu wojewódzkim,
- budowanie klimatu do utworzenia parku naukowo-technologicznego w województwie,
- wprowadzenie monitorowania i prognozowania rozwoju technologii, foresight nauki i techniki.

2. Obszar potencjału badawczo-rozwojowego:

- rozwój ośrodków naukowo-badawczych, wojewódzkich instytucji rozwoju technologicznego i innowacji,
- zwiększanie udziału instytucji badawczo-rozwojowych w międzynarodowych sieciach współpracy,
- promowanie najlepszych praktyk, jako wizytówki Podkarpacia,
- wskazywanie priorytetów inwestycyjnych w sferze badań i rozwoju technologicznego poprzez odkrywanie potencjalnych możliwości.

3. Obszar małej i średniej przedsiębiorczości:

- zwiększenie udziału firm o wysokiej innowacyjności w ogólnej liczbie MSP,
- promowanie kultury innowacji wśród istniejących MSP,
- wspieranie wykorzystania technologii informatycznych (ICT),
- ułatwienie możliwości finansowania inwestycji,
- rozwój przedsiębiorczości poprzez wzmocnienie powiązań między sektorem B+R a przedsiębiorstwami,
- zwiększanie sprawności wdrażania i komercjalizacji innowacji, w tym transfer technologii,
- zwiększanie dostępu i zakresu korzystania z usług publicznych on-line.

4. Obszar specjalistycznej infrastruktury wsparcia innowacyjności:

- rozwój i integracja elementów regionalnej infrastruktury wsparcia innowacyjności i transferu technologii,
- wsparcie istniejących i powstawanie nowych Inkubatorów Przedsiębiorczości,
- rozwój preinkubatorów i inkubatorów akademickich (przyuczelnianych),
- wsparcie inicjatyw tworzenia Parków Naukowo-Technologicznych i Przemysłowych,
- rozwój działalności Centrów Transferu Technologii,
- rozwój instrumentów obsługi i wsparcia napływu inwestycji na teren Podkarpacia,

- rozwój usług wspierających eksport przedsiębiorstw,
- rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.

5. Obszar zrównoważonego rozwoju województwa podkarpackiego:

- niwelowanie różnic rozwojowych pomiędzy wysoko- i słabiej rozwiniętymi regionami oraz budowanie specjalizacji poszczególnych powiatów,
- promowanie kultury i innowacyjnego podejścia do gospodarki rolnej,
- promowanie gospodarstw ekologicznych,
- wzrost poziomu przedsiębiorczości mierzony wzrostem MSP poza rolnictwem.

Powołanie Regionalnego Centrum Transferu Innowacji (RCTI) wraz z siecią Punktów Kontaktowych (PK) przyczyni się do wzrostu poziomu innowacyjności podkarpackich przedsiębiorstw.

1.6. Innowacyjność gospodarki województwa podkarpackiego

1.6.1. Zewnętrzne uwarunkowania wpływające na poziom innowacyjności i konkurencyjności firm

Konkurencyjność przedsiębiorstw jest uwarunkowana wieloma czynnikami o charakterze zewnętrznym i wewnętrznym. Do pierwszej grupy czynników można zaliczyć np. politykę państwa oraz innych instytucji ściśle związanych z funkcjonowaniem przedsiębiorstw, stan infrastruktury materialnej i intelektualnej, relacje z kontrahentami i konkurentami.

Szczególne miejsce wśród czynników warunkujących konkurencyjność przedsiębiorstw zajmują innowacje. Decydują one nie tylko o tempie i kierunkach rozwoju gospodarczego, ale też w znacznym stopniu, wyznaczają formy i strukturę międzynarodowej współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami. Są zatem czynnikiem determinującym ich międzynarodową konkurencyjność. Tempo i zakres kreowania oraz wdrażania innowacji decyduje obecnie o przewadze konkurencyjnej na rynku.

Jednym z głównych czynników wpływających na poziom zdolności innowacyjnych przedsiębiorstw jest dyfuzja wiedzy. Ekonomiści szacują, że na wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw wpływ mają w 40% nowe inwestycje w budynki, technologie oraz maszyny, a aż w 60% kształcenie i szkolenie zatrudnionych pracowników. Dyfuzja wiedzy ma dwa oblicza: bierne – polegające na przyswajaniu istniejącej wiedzy, oraz aktywne – polegające na jej zastosowaniu, przy czym bardzo często nie chodzi tu o wiedzę nową w wymiarze światowym, ale o użycie jakiejkolwiek wiedzy w sposób uprzednio nieznany. Innowacyjność stała się w ostatnich latach miernikiem

globalnej konkurencyjności. Efektywne zarządzanie innowacyjną firmą jest uzależnione od umiejętności wprzęgnięcia do zarządzania, jako czynnika sukcesu, dobrej lokalizacji i komercjalizacji nowych pomysłów i idei.

Ważną rolę dla lokalnego rozwoju innowacyjności ma liczba wyższych uczelni, a przede wszystkim przepływ myśli naukowej z uczelni do firm. Ogromne znaczenie ma również liczba samodzielnych pracowników naukowych, ich możliwości rozwoju i dostępu do najnowszych osiągnięć w skali ogólnoświatowej.

W krajach takich jak Dania czy Finlandia – będących obecnie liderami innowacyjności, zwłaszcza nowoczesnej technologii opartej na IT – główne założenia polityki państwa w zakresie wspierania badań i rozwoju stworzone zostały w połowie lat 80-tych. Polityka ta oparta była na otwarciu rynku na konkurencję międzynarodową, bardzo silnym wspieraniu krajowych jednostek naukowo-badawczych, wspieraniu inwestycji w sektorze badań i rozwoju oraz stworzeniu silnej ochrony własności intelektualnej. Wspierano inwestycje przede wszystkim w sektorze prywatnym. Wiele z tych praktyk znalazło również swoje zastosowanie w sferze polskiej gospodarki.

W dużym uproszczeniu można przyjąć, że konkurencyjność na poziomie przedsiębiorstw można osiągnąć bądź przez przyjęcie strategii nakierowanej na zdobycie przewagi kosztowej, bądź przewagi jakościowej. Trzeba zaznaczyć, że jest to bardzo złożony, kosztowny, kompleksowy i skomplikowany proces. Dla firm oznacza to przeznaczenie większych środków na działalność badawczo-rozwojową (w konsekwencji podjęcie większego ryzyka działalności gospodarczej – podjęcie dodatkowo tzw. ryzyka technologicznego), w celu wytwarzania wyrobów lepszych jakościowo, bardziej zaawansowanych technologicznie, o większej wartości dodanej.

Innowacja – działanie nowatorskie – może mieć miejsce w przemyśle i usługach zarówno w stosunku do produktów (poprzez tworzenie nowych lub znaczne modyfikowanie już istniejących wyrobów), jak i w stosunku do procesów produkcyjnych (poprzez ich usprawnianie). W dobie globalizacji, zdolność do kreowania innowacji staje się coraz ważniejszym czynnikiem warunkującym długookresowe powodzenie ekonomiczne. Zdolność do kreowania innowacji opiera się na działalności badawczo-rozwojowej – tj. na odbywających się w laboratoriach pracach nad usprawnianiem procesów produkcyjnych i ulepszaniem, rozwijaniem oraz tworzeniem nowych produktów. Gospodarki, w których zlokalizowane są podmioty gospodarcze, mające większe zdolności innowacyjne osiągnęły w ostatnich latach najwyższe stopy wzrostu. Doskonałym tego przykładem jest Republika Irlandii, która stała się najszybciej rozwijającym się krajem Unii Europejskiej minionego dziesięciolecia. Stało się to w dużej mierze dzięki państwowym i prywatnym inwestycjom ponoszonym na działalność badawczo-rozwojową. Irlandia stała się państwem posiadającym „gospodarkę opartą na wiedzy". Podobnym przykładem jest Finlandia, która na początku lat 90-tych, przeżyła kryzys na miarę tego, który wystąpił w krajach Europy Środkowej. Nastąpiło to na skutek

załamania się gospodarki w byłym ZSRR oraz w krajach powstałych po jego rozpadzie. Dzięki rozwojowi nowoczesnych i innowacyjnych firm, takich jak znana na całym świecie Nokia, gospodarce fińskiej udało się przezwyciężyć kryzys i wejść na drogę długotrwałego wzrostu opartego na innowacjach. Podobna sytuacja miała miejsce także w niektórych krajach Azji Południowo – Wschodniej (np. w Singapurze i na Tajwanie).

Dla WSK-PZL Rzeszów S.A., producenta napędów lotniczych, eksportującego ponad 80% produkcji, zasadniczym powodem działalności innowacyjnej jest potrzeba zwiększania konkurencyjności na rynkach zagranicznych. Rzeszowskie zakłady, powstałe jeszcze przed wojną, od początku specjalizowały się w wytwarzaniu napędów lotniczych i wiele lat temu zaczęły współpracę ze światowymi firmami przemysłu lotniczego (kontrakt w 1976 r. z Pratt & Whitney Kanada). Stały się też dostawcą i partnerem przedsiębiorstw przemysłu motoryzacyjnego (produkcja na potrzeby Volvo) oraz, w kolejnych latach, takich firm, jak ABB, Hispano-Suiza, SNECMA, General Electric, Honeywell. Taki zakres współpracy wiąże się z koniecznością rozwijania technologii i spełniania wysokich wymagań jakościowych. Firma dysponuje własnym zapleczem badawczym i pomiarowym. Współpracuje także z krajowymi placówkami naukowymi i rozwojowymi, w tym z AGH, Politechnikami: Śląską, Rzeszowską i Warszawską oraz innymi instytutami. Rzeszowska WSK-PZL inwestuje zarówno w rozwój konstrukcji napędów (jest m.in. producentem silników do śmigłowców Sokół i przekładni śmigłowcowych), jak i w doskonalenie procesów produkcji. Ma własne patenty i wiele rozwiązań technologicznych, a z licencji korzysta w niezbyt szerokim zakresie. Zakłady WSK-PZL Rzeszów są jednymi z bardziej innowacyjnych w Polsce.

Potencjał innowacyjny w znacznym stopniu określa zdolność do konkurowania gospodarki w warunkach integracji. Zdolność ta jest wysoka, gdy gospodarka jest nowoczesna i charakteryzuje ją wysoki udział dóbr o dużym stopniu przetworzenia, a szczególnie znaczny udział dóbr nowoczesnych w produkcji. Tym samym w gospodarce wysoki jest udział osób zatrudnionych w sektorze B+R.

Jedną z ważniejszych, syntetycznych miar stosowanych w badaniach statystycznych dotyczących zaawansowania technologicznego kraju jest wskaźnik udziału nakładów poniesionych na badania i rozwój w stosunku do wartości produktu krajowego brutto. Wysokość tego wskaźnika w Polsce w roku 2008 kształtowała się na poziomie około 0,56%[23], w UE natomiast wynosi około 1,93% (dla porównania w USA – 2,6%). Celem Unii Europejskiej jest osiągnięcie poziomu wyższego od poziomu Stanów Zjednoczonych, pod względem konkurencyjności technologicznej i innowacyjności.

Potencjał innowacyjny województwa jest skoncentrowany w grupie przedsiębiorstw funkcjonujących w tak zwanych „sektorach wysokiej szansy". Innowacyjny charakter podkarpackich przedsiębiorstw wyraża się również przez wprowadzanie systemów zarządzania jakością zgodnych

[23] Źródło: Publikacja *„Regiony Polski"* [str.24; Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2009 r.]

z ISO 9000, QS 9000, EN-ISO 14000, EMAS czy PN-N 18000, które prowadzą do uzyskania odpowiednich certyfikatów.

Zestaw wskaźników innowacyjności określa metodologia Oslo (zawarta w tzw. Oslo Manual). Z przeprowadzonych badań wynika, iż w zakresie innowacyjności, województwo podkarpackie przoduje w *liczbie osób pracujących w średnio i wysoko zaawansowanym technologicznie przetwórstwie przemysłowym* (11,68% ogółu pracujących – stan na 2003 rok), a także w *wydatkach przedsiębiorstw ponoszonych na badania i rozwój.* Wskaźnik przedstawiony jest jako procent PKB i wyniósł 0,33% w roku 2002. Pod względem *nakładów ponoszonych na technologie informacyjne* województwo znalazło się na drugim miejscu z wynikiem 0,73% (jako procent PKB w 2001 r.). Kolejnym wskaźnikiem, plasującym Podkarpacie w czołówce rankingu województw (na trzecim miejscu) są *nakłady na innowacje w sekcji przetwórstwo przemysłowe.* Osiągając wynik 3,48% (procent przychodów z całokształtu działalności w tej sekcji – stan na rok 2003), województwo ustąpiło jedynie województwom: świętokrzyskiemu (6,11%) oraz wielkopolskiemu (4,32%). Po osiągniętych wynikach ww. wskaźników można wysnuć wniosek, że Podkarpacie aktualnie ponosi największe nakłady finansowe na budowę innowacyjnej infrastruktury oraz inwestycje długoterminowe, które mają dużą szansę na zwrot z nawiązką w późniejszym terminie, a do tej pory były zaniedbywane na rzecz inwestycji przynoszących zyski natychmiast. Jest to bardzo pozytywna przesłanka w kontekście dalszego rozwoju innowacyjności województwa i niwelowania różnicy w stosunku do województw z tzw. ściany zachodniej. Najgorzej natomiast wygląda sytuacja w *liczbie osób pracujących w wysoko zaawansowanej technologicznie działalności usługowej* (15. miejsce) oraz w wielkości *wydatków publicznych na B+R* (15. miejsce).[24] W obydwu przypadkach jedynie województwo świętokrzyskie znajduje się poniżej. Jeśli natomiast chodzi o pozostałe wskaźniki innowacyjności, region Podkarpacia plasuje się w okolicy 10 miejsca. Dokładniej zostało to już opisane w punkcie 1.2 pt. „Dynamika rozwoju branż przemysłowych województwa podkarpackiego" niniejszej koncepcji.

1.6.2. Najbardziej innowacyjne sektory gospodarki województwa podkarpackiego

Analizując poszczególne sektory gospodarki województwa podkarpackiego, wielkość nakładów na działalność badawczo-rozwojową, inwestycje zagraniczne oraz eksport, do najbardziej innowacyjnych sektorów gospodarki zaliczyć należy branżę elektromaszynową (motoryzacyjną) i przemysł farmaceutyczny. Branże te przeznaczają najwięcej nakładów na działalność B+R, co stanowi podstawę do zaliczenia danego sektora do branży innowacyjnej. Dla wielu podkarpackich firm zasadniczym powodem działalności innowacyjnej jest potrzeba zwiększania konkurencyjności

[24] Źródło: *Regionalna Strategia Innowacji województwa podkarpackiego na lata 2005-2013* [str.22]

na rynkach zagranicznych. Współpraca z partnerami z krajów UE czy poza jej strukturami wiąże się z koniecznością rozwijania technologii i spełniania wysokich wymagań jakościowych.

W celu określenia obszarów wysokiej szansy w województwie podkarpackim należy porównać najbardziej dynamicznie rozwijające się sektory województwa oraz zestawić je z sektorami, które w skali gospodarki światowej wyróżniają się szczególnie dobrymi perspektywami rynkowymi, oznaczającymi szanse na wysoki i trwały wzrost popytu. Dzięki takiemu zestawieniu, do Sektorów Wysokiej Szansy w województwie podkarpackim zaliczyć można[25]:

- przemysł elektromaszynowy,
- przemysł spożywczy i rolnictwo ekologiczne,
- usługi, w tym szczególnie usługi turystyczne i informatyczne,
- przemysł chemiczny,
- przemysł mineralny,
- przemysł naftowy,
- przemysł szklarski,
- przemysł hutniczo-metalurgiczny,
- przemysł związany z infrastrukturą ochrony środowiska i biotechnologią,
- przemysł urządzeń służących do pozyskiwania i wykorzystywania źródeł odnawialnej energii,
- przemysł naturalnych leków roślinnych (farmacja, ziołolecznictwo),
- przemysł naturalnych opakowań wielokrotnego użycia,
- przemysł nowoczesnych, ulegających biodegradacji tworzyw sztucznych.

Najwyższy wzrost produkcji sprzedanej obserwuje się w ostatnich latach w branży chemicznej. Tendencje rozwojowe sektorów wysokiej szansy odzwierciedla również struktura eksportu w województwie podkarpackim. W ujęciu wartościowym dominuje eksport maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, żywności, chemikaliów i produktów pokrewnych. Należy również podkreślić, iż udział pracujących w przemyśle wysokiej i średniowysokiej technologii w ogólnej liczbie pracujących wynosi 11,7%.

W wyniku powyższych analiz, do sektorów kwalifikujących się do obszaru wysokiej szansy należą w województwie podkarpackim:

1. Przemysł spożywczy, w tym produkcja:

- koncentratów owocowych i warzywnych,
- wyrobów tytoniowych,
- żywności dietetycznej.

[25] Źródło: *Regionalna Strategia Innowacji województwa podkarpackiego na lata 2005-2013* [str.20]

2. Przemysł chemiczny, w tym produkcja:

- barwników i pigmentów,
- farb, lakierów i substancji powłokowych,
- środków farmaceutycznych, chemikaliów medycznych,
- wyrobów z gumy,
- wyrobów z tworzyw sztucznych.

3. Przemysł mineralny, w tym:

- kształtowanie i obróbka tafli szklanych,
- produkcja szkła dmuchanego,
- produkcja izolatorów ceramicznych i ceramicznych osłon izolacyjnych.

4. Przemysł elektromaszynowy, w tym produkcja:

- silników i turbin, napędów lotniczych i samochodowych,
- części akcesoriów do pojazdów mechanicznych i silników,
- sprzętu gospodarstwa domowego,
- aparatury rozdzielczej i kontrolnej energii elektrycznej,
- izolowanych drutów i przewodów,
- sprzętu oświetleniowego i lamp elektrycznych,
- diod, lamp i innych elementów elektronicznych,
- sprzętu medycznego i chirurgicznego oraz przyrządów ortopedycznych,
- sprzętu do sterowania procesami przemysłowymi.

5. Rolnictwo ekologiczne:

- żywność ekologiczna,
- agroturystyka ekologiczna,
- produkcja ekologicznych nawozów dla upraw roślinnych.

W ostatnich latach zanotowano intensywny rozwój wyżej wymienionych sektorów przemysłu w województwie podkarpackim. Ich znaczenie dla gospodarki regionu potwierdza również rodzaj inwestycji zagranicznych realizowanych w powyższych branżach. Biorąc pod uwagę inwestycje w sektorze produkcyjnym, dominującą rolę odgrywają inwestycje w przemyśle elektromaszynowym oraz chemicznym. Analizując strukturę eksportu, można również zauważyć, iż sprzedajemy głównie żywność, napoje i tytoń, chemikalia, maszyny, urządzenia oraz produkty pokrewne. Wspieranie tych gałęzi przemysłu, szczególnie pod względem poziomu ich innowacyjności oraz stosowanych technologii wydaje się celowe z punktu widzenia podniesienia międzynarodowej konkurencyjności gospodarki naszego regionu. Wyżej wymienione branże dysponują zapleczem naukowo-badawczym, w szczególności na Politechnice Rzeszowskiej.

Szczególną uwagę należy zwrócić na przemysł lotniczy, jako na strategiczną gałąź gospodarki województwa podkarpackiego. Tradycje tego przemysłu w regionie sięgają kilkudziesięciu lat.

Ze względu na rolniczy charakter dużej części województwa oraz wysoki odsetek ludności pracującej w rolnictwie, do sektorów wysokiej szansy (poza przemysłem) zaliczyć należy przemysł rolno-spożywczy, który odgrywa istotną rolę w gospodarce województwa podkarpackiego. Czyste środowisko oraz zasoby naturalne pozwalają na rozwijanie produkcji ekologicznej w tym regionie Polski. Ponadto rolnictwo ekologiczne stwarza doskonałą okazję na rozwój obszarów wiejskich województwa podkarpackiego.

1.7. Analiza innowacyjności podkarpackich przedsiębiorstw

1.7.1. Badanie potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw województwa podkarpackiego

Na podstawie analiz dokonanych przez RARR S.A., w trakcie audytów technologicznych (22 audyty w 2008 roku i 32 audyty w roku 2009), przeprowadzonych w przedsiębiorstwach, których celem było określenie potencjału technologicznego firm i przygotowanie ofert umieszczonych w międzynarodowych bazach technologicznych wynika, iż przedsiębiorstwa podkarpackie są świadome konieczności wprowadzania innowacji w swojej działalności, chociaż są to w dużej części działania związane głównie z nabywaniem licencji, nowych technologii produkcji, a w mniejszym stopniu działania związane z nawiązywaniem współpracy z jednostkami naukowo-badawczymi.

Należy zdecydowanie podkreślić, że firmy podkarpackie, wciąż jeszcze pod pojęciem innowacji, rozumieją kwestie związane z unowocześnieniem procesu produkcji pomijając niemniej istotne aspekty takie jak: innowacje w zarządzaniu lub marketingu, czyli szersze rozumienie innowacji. Sprecyzowania wymaga zatem termin *innowacja*, który zarówno w literaturze, jak i w badaniach przeprowadzanych w kraju i za granicą bywa różnie interpretowany.

Według podręcznika Oslo Manual, zdefiniowane zostały 4 typy innowacji, które obejmują szeroki zakres zamian w działalności firm: *innowacje w obrębie produktów, innowacje w obrębie procesów, innowacje organizacyjne i innowacje marketingowe.*[26]

Innowacje w obrębie produktów wiążą się ze znaczącymi zmianami w zakresie wyrobów i usług. Do nich zalicza się zarówno całkowicie nowe wyroby i usługi, jak i znaczące udoskonalenia istniejących produktów. *Innowacje w obrębie procesów* to znaczące zmiany w metodach produkcji i dostarczania produktów. *Innowacje organizacyjne* dotyczą wdrożenia nowych metod organizacyjnych. Mogą to być zmiany w zakresie przyjętych przez firmę zasad działania,

[26] Źródło: *„Podręcznik Oslo Manual”* [wydanie trzecie, str.19]

w organizacji miejsca pracy lub w stosunkach firmy z otoczeniem. *Innowacje marketingowe* z kolei dotyczą wdrożenia nowych metod marketingowych. Mogą to być zmiany w projekcie/konstrukcji produktu, w opakowaniu, promocji i dystrybucji produktu, a także w metodach kształtowania cen wyrobów i usług.

Firma innowacyjna natomiast to taka firma, która wprowadziła innowację w rozpatrywanym okresie. Niekoniecznie muszą to być innowacje, które przyniosły sukces komercyjny, gdyż wiele innowacji kończy się niepowodzeniem. Innowacyjne firmy można podzielić na takie, które przede wszystkim opracowują innowacje samodzielnie lub we współpracy z innymi firmami lub organizacjami badawczymi, oraz na takie, które wprowadzają innowacje głównie poprzez przyswajanie innowacji (np. nowego sprzętu) stworzonych przez inne firmy. Innowacyjne firmy można także podzielić według typów wdrażanych przez nie innowacji – mogą to być wdrożone nowe produkty lub procesy albo też nowe metody marketingowe czy zmiany organizacyjne.[27]

Analizy przeprowadzonych audytów pozwoliły na ustalenie kilku podstawowych wniosków. Jedynie 15% badanych firm posiada własne zaplecze badawczo-rozwojowe. Źródłem takiego stanu rzeczy może być fakt, iż duża część ankietowanych przedsiębiorstw to mikro i małe firmy, które z natury charakteryzują się brakiem możliwości utrzymywania własnych komórek badawczo-rozwojowych. Większość analizowanych firm (ponad 50%) korzysta z technologii, które są ogólnodostępne. Na podkreślenie zasługuje jednak stosunkowo wysoki, bo aż 30% odsetek firm korzystających z własnych technologii. Może to być skutkiem innowacyjnego charakteru prowadzonej działalności. Przedstawiciele 60% firm województwa podkarpackiego twierdzi, że prowadzą działalność innowacyjną. Jest to wskaźnik znacznie wyższy od podawanego w literaturze dla obszaru całego kraju. Przedsiębiorstwa wskazują wiele przyczyn wprowadzania innowacji, dominuje jednak chęć otwarcia nowych rynków zbytu lub zwiększenia udziału w rynku (40% ankietowanych), dążenie do zwiększenia asortymentu wyrobów (35% wskazań) oraz poprawy jakości wyrobów. Odpowiedzi te wskazywało 30% przedsiębiorców. Dużo mniejsze znaczenie przy wprowadzaniu innowacji mają takie czynniki jak: zmniejszenie szkodliwości dla środowiska czy obniżka materiałochłonności, odpowiednio 8% oraz 10% wskazań.

Jak już wspomniano wcześniej, firmy niechętnie współpracują z jednostkami naukowo-badawczymi. 75% firm nie współpracuje z ośrodkami naukowymi, instytucjami badawczymi lub uczelniami. Współpraca pomiędzy pozostałymi przedsiębiorstwami a jednostkami naukowo-badawczymi często ma jednak charakter stały, a głównymi partnerami w tej współpracy są uczelnie.

Analizy wskazują na dwie grupy czynników jako podstawowych barier innowacyjności. Pierwszą są ograniczenia finansowe dotyczące małych i średnich przedsiębiorstw, drugą natomiast

[27] Źródło: *„Podręcznik Oslo Manual”* [wydanie trzecie, str.22]

problemy z komunikacją i przekazywaniem wiedzy pomiędzy firmami a instytucjami finansowymi, doradczymi czy naukowymi.

Analiza potencjału innowacyjnego podkarpackich przedsiębiorstw z pewnością pozwoli na podjęcie odpowiednich kroków w celu rozwijania i promowania działalności innowacyjnej w tym regionie.

1.7.2. Badanie potrzeb przedsiębiorstw z województwa podkarpackiego w zakresie innowacyjności

Analiza audytów technologicznych w firmach pozwoliła na wyciągnięcie wniosków dotyczących zainteresowania firm innowacyjnością i metodami jej wspierania. Analizy te potwierdzają również, że szczególnie małe i mikro przedsiębiorstwa (do 9 zatrudnionych) oczekują lub potrzebują wsparcia. Większe firmy wykazują natomiast większe zainteresowanie usługami konsultacyjnymi (w tym transferem technologii i wsparciem innowacyjności). Dzięki audytom przeprowadzonym na grupie 52 przedsiębiorstw, można sformułować kilka podstawowych wniosków: małe firmy w dalszym ciągu nie przywiązują wagi do metod i procesów produkcyjnych. Zapotrzebowanie na pomoc w zwiększeniu dostępności do rynków unijnych we wszystkich badanych branżach jest nadal wyraźne. Potrzeba współpracy z firmami wspierającymi ich rozwój i innowacyjność (Organizacje Wspierania Biznesu) oraz intensywność w kontaktach z sektorem B+R wzrasta wraz z wielkością firmy. Podobna tendencja rysuje się w przypadku zainteresowania wdrażaniem systemów zarządzania jakością oraz pomocą w dziedzinie eksportu. Należy zwrócić również uwagę, iż usługi specjalistyczne (audyty technologiczne) są postrzegane jako ważne w kontekście oceny bieżącej sytuacji firmy. Niestety badane przedsiębiorstwa nie mają systematycznych kontaktów z tym sektorem. Większe firmy przykładają więcej uwagi do szkoleń personelu – wraz z wielkością zakładu wzrasta ilość dni poświęconych szkoleniom, mimo iż wszystkie firmy (mikro, małe i średnie) przykładają jednakową wagę do ważności szkoleń w procesie rozwoju firmy. Poziom współpracy pomiędzy firmami jest bardzo ograniczony, aczkolwiek przedsiębiorcy dążą do rozwijania współpracy między sobą. Przykładami takiej współpracy są klastry przemysłowe. Za najważniejsze z punktu widzenia wsparcia rozwoju wszystkie wymieniły wsparcie finansowe, w dalszej zaś kolejności szkolenia, dostęp do informacji o najnowszych technologiach oraz wsparcie działań promocyjnych.

2. Analiza systemu funkcjonowania Regionalnego Centrum Transferu Innowacji (RCTI) i Punktów Kontaktowych (PK). Wytyczne dla wykonawców ubiegających się o pozwolenie na prowadzenie Punktów Kontaktowych (PK)

W ramach zadania nr 3 – Regionalne Centrum Transferu Innowacji i Punkty Kontaktowe, realizowanego w ramach projektu systemowego „Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim", finansowanego ze źródeł Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, zostanie stworzone Regionalne Centrum Transferu Innowacji oraz sześć Punktów Kontaktowych na terenie województwa podkarpackiego.

Niniejsza analiza została przygotowana w celu przedstawienia zasad wyłaniania i funkcjonowania Regionalnego Centrum Transferu Innowacji oraz Punktów Kontaktowych w ramach działania 8.2.2. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL): Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim.

Jakiekolwiek rozbieżności pomiędzy tym dokumentem, a przepisami prawa lub umową o dofinansowanie, rozstrzygać należy w następującej kolejności: na rzecz przepisów prawa, umowy o dofinansowanie oraz umowy na świadczenie zewnętrznych usług PK.

2.1. Podstawy prawne – regulacje krajowe

- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. Nr 227, z poz. 1658 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 września 2007 r. w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych (Dz.U. Nr 175, poz. 1232 z późn.zm),
- Ustawa Prawo Zamówień Publicznych (Dz.U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 z późn. zm.).

PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013 Warszawa, 7 września 2007 r.,
- Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 Warszawa, 1 czerwca 2009 r.,
- Zasady dokonywania wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Warszawa, 24 sierpnia 2009 r.,
- Zasady finansowania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Warszawa, 25 marca 2009 r.,
- Podręcznik przygotowywania wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Warszawa, 1 kwietnia 2009 r.,
- Zasady systemu sprawozdawczości Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 Warszawa, grudzień 2008 r.,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 Wytyczne w zakresie wdrażania projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Warszawa, 1 kwietnia 2009 r.,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Warszawa 27 marca 2009 r.

Zadanie nr 3 – Regionalne Centrum Transferu Innowacji i Punkty Kontaktowe, realizowane jest w ramach projektu systemowego „Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim" wdrażanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, działanie 8.2.2. Regionalne Strategie Innowacji.

2.2. Definicje i skróty

Definicje użyte w niniejszym opracowaniu oznaczają:

- **Wykonawca** – osoba/firma, która podpisała umowę o dofinansowanie działalności. Realizuje projekt zgodnie z postanowieniami umowy o zapłatę za usługę na prowadzenie PK,
- **Działanie** – Działanie 8.2.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013,
- **Lider** – lider projektu systemowego – Samorząd Województwa Podkarpackiego,
- **Klient** – przedsiębiorca, pracownik uczelni, osoba rozpoczynająca działalność gospodarczą,
- **Projekt systemowy** – należy przez to rozumieć przedsięwzięcie opisane w dokumentacji zadania nr 3 projektu systemowego „Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim",

będące przedmiotem umowy o udzielenie wsparcia na prowadzenie Regionalnego Centrum Transferu Innowacji i Punktów Kontaktowych,

- **PK** – Punkt Kontaktowy,
- **RCTI** – Regionalne Centrum Transferu Innowacji,
- **RARR S.A.** – Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.,
- **Przetarg** – przetarg zgodnie z ustawą prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 z późn. zm.),
- **Usługi** – usługi proinnowacyjne, doradztwo w zakresie innowacji,
- **EFS** – Europejski Fundusz Społeczny,
- **NSRO** – Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013,
- **PO IG** – Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013,
- **PO KL** – Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013,
- **RPO WP** – Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- **Partner** – partner projektu systemowego,
- **KZ** – Komitet Zarządzający projektem systemowym.

2.3. Informacje o projekcie

2.3.1. Cel zadania nr 3 pn. RCTI i Sieć PK

Celem zadania nr 3 „Regionalne Centrum Transferu Innowacji i Sieć Punktów Kontaktowych" jest stworzenie Centrum oraz sieci Punktów Kontaktowych. Zadanie nr 3 umożliwi pobudzenie instytucji regionu do działania w synergii, do wzajemnych interakcji przy projektowaniu i wdrażaniu innowacji w przedsiębiorstwach województwa podkarpackiego, a także animowanie projektów w zakresie transferu wiedzy, oraz innowacji i technologii, pomiędzy sektorem nauki, a gospodarką, przy współpracy z RCTI oraz PK.

„Zadanie koncentruje się na przeprowadzeniu działań organizacyjnych służących uruchomieniu w województwie podkarpackim Regionalnego Centrum Transferu Innowacji oraz Sieci Punktów Kontaktowych. Potrzeba ta wynika z konieczności stworzenia warunków, w sferze organizacyjnej, do powstania i funkcjonowania trwałego regionalnego systemu innowacji. Mając na uwadze kryteria sukcesu systemu innowacji, Sieć ta będzie mała na celu pobudzanie instytucji regionu do działania w synergii, do wzajemnych interakcji przy projektowaniu i wdrażaniu narzędzi wspierania innowacji oraz koordynować będzie aktywność członków Sieci w obszarze prowadzonych przez nich inicjatyw proinnowacyjnych. Pracownicy punktów animować będą przygotowywanie w partnerstwie projektów w zakresie transferu wiedzy innowacji i technologii

między sektorem nauki a gospodarką regionu. Tworzone partnerstwo uwzględniało będzie zarazem udział instytucji wsparcia innowacji, pozostających poza Siecią.

Przyjęte zostało jednocześnie założenie, iż rolę koordynatora dla całej Sieci pełnić będzie Regionalne Centrum Transferu Innowacji.

Intencją wnioskodawcy jest, aby Sieć Punktów Kontaktowych i RCTI:

1. stworzyły kanały wymiany informacji pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym a sferą przedsiębiorczości służące identyfikacji i zaspokajaniu istniejących oraz kreowaniu nowych potrzeb innowacyjnych przedsiębiorców;
2. zainicjowały mechanizm animatorów/brokerów rozwoju regionalnego/innowacji, realizowały transfer technologii – poszukiwanie zastosowań praktycznych dla nowopowstałych technologii, poszukiwanie technologii dla konkretnych pomysłów;
3. prowadziły działania o charakterze edukacyjnym i wzmacniały świadomość proinnowacyjną przedsiębiorców za pośrednictwem witryny internetowej, spotkań informacyjnych, szkoleń, seminariów;
4. promowały dobre praktyki działań proinnowacyjnych.

Prace w ramach niniejszego zadania prowadzone będą w trzech etapach:

Etap I – Prace koncepcyjne

W etapie tym opracowana zostanie koncepcja oraz pełna dokumentacja (studium wykonalności i biznes plan) dla Regionalnego Centrum Transferu Innowacji oraz założenia programowe dla tworzonej Sieci i poszczególnych Punktów Kontaktowych.
Ekspertyza zawierać będzie informacje w zakresie: (i) optymalnego wariantu organizacyjnego oraz kryteriów wyboru instytucji pełniących zarówno rolę RTI, jak i członków Sieci, (ii) analizę funkcjonalną, (iii) metodykę oceny efektywności funkcjonowania Sieci w regionie (w tym wpływ na innowacyjności regionu i tworzenie systemu innowacji). Elementem koncepcji będzie propozycja ujednolicenia istniejących baz danych dotyczących innowacji (w tym przedsiębiorstw, instytucji B+R, poszukiwanych partnerów, pomysłów, dobrych praktyk, itp.) oraz utworzenia zintegrowanego centrum informacji i danych.

Etap II – Uruchomienie RCTI i Sieci Punktów Kontaktowych

W etapie tym, bazując na opracowanej ekspertyzie oraz wykonanych dokumentach programowych, wyłonione zostaną, w drodze konkursu, instytucje pełniące funkcję Regionalnego Centrum Transferu Innowacji i Punktów Kontaktowych. Proces wyboru połączony będzie z wyposażeniem tych instytucji w niezbędną infrastrukturę i wiedzę (zakup sprzętu biurowego i komputerowego, zatrudnienie, przeszkolenie pracowników, uruchomienie strony internetowej,

uruchomienie i rozbudowa istniejących danych, akcja promocyjna i informacyjna).
Przewiduje się powołanie 6 Punktów Kontaktowych w województwie podkarpackim.

Etap III – Działalność operacyjna RCTI i Sieci Punktów Kontaktowych

W ostatnim etapie, powołana do życia struktura sieciowa, dzięki uzyskanemu wsparciu finansowemu, prowadzić będzie działania operacyjne, zgodne z wytycznymi zawartymi w koncepcji, oraz stosownie do treści umów podpisanych z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego. Przewiduje się, iż działalność ta obejmować będzie: promocje i informacje, nawiązywanie kontaktów z przedsiębiorcami, jednostkami B+R, uzupełnianie bazy danych, realizacja szkoleń, konferencji, seminariów, etc."[28]

2.3.2. Założenia realizacji zadania nr 3

Projekt systemowy zakłada udzielenie wsparcia na pokrycie wydatków związanych z prowadzeniem RCTI i sieci Punktów Kontaktowych. Rolę RCTI pełni RARR S.A. w Rzeszowie, jako wiodąca instytucja należąca do infrastruktury wsparcia innowacji w województwie podkarpackim. W drodze przetargu zostaną wyłonione instytucje zewnętrzne, które będą prowadziły Punkty Kontaktowe.

RCTI oraz wybrane w drodze przetargu PK tworzyć będą sieć (liczącą 6 PK oraz jeden ośrodek – Regionalne Centrum Transferu Innowacji). RCTI będzie pełnić rolę koordynatora regionalnej sieci, który oprócz świadczenia usług w ramach projektu opisanych w pkt. 2.3.3, będzie wykonywał zadania związane z promowaniem idei sieci w regionie, z zarządzaniem, koordynowaniem i monitoringiem sieci PK na terenie województwa podkarpackiego. Działalność sieci RCTI i PK będzie wspierać nawiązywanie kontaktów przedsiębiorców z uczelniami i jednostkami B+R, tworzenie baz danych innowacyjnych przedsiębiorstw woj. podkarpackiego, realizację szkoleń, konferencji i seminariów zarówno dla członków sieci, jak i partnerów zewnętrznych.

Celem projektu jest stworzenie kanałów wymiany informacji pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym, a sferą przedsiębiorczości. Kanały te mają za zadanie zaspokojenie istniejących oraz wykreowanie nowych potrzeb innowacyjnych, a w dalszej kolejności zainicjowanie mechanizmu animatorów rozwoju innowacji i realizację transferu technologii z wyszukaniem praktycznych zastosowań nowopowstałych technologii wraz z poszukiwaniem technologii do konkretnych pomysłów.

W ramach projektu systemowego zbudowany zostanie system komunikacji pomiędzy instytucjami uczestniczącymi w projekcie, przedsiębiorcami, naukowcami, instytucjami należącymi do infrastruktury wsparcia innowacji, administracją publiczną. Oparty on będzie o rozwiązania

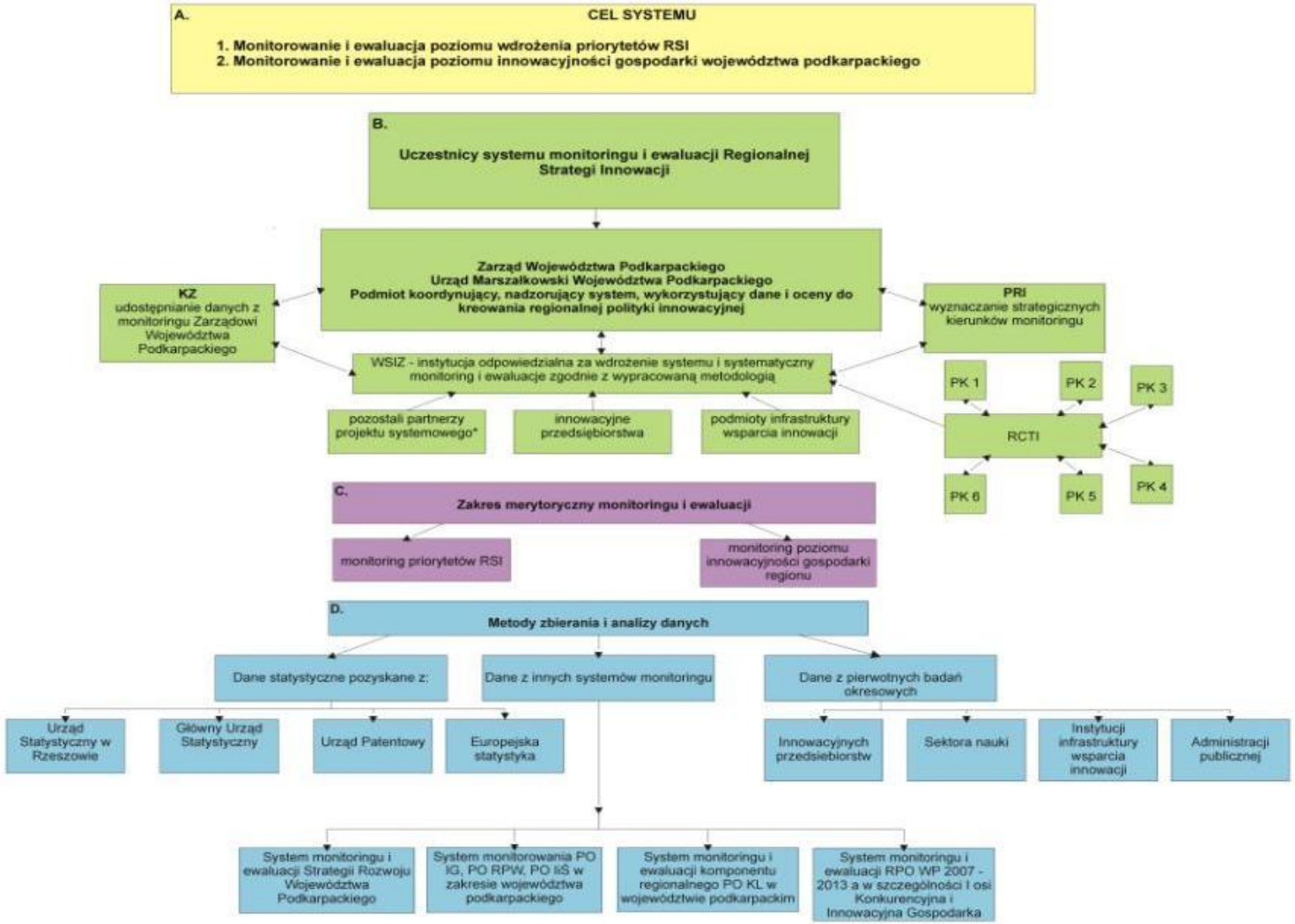
[28] Źródło: Wniosek o dofinansowanie projektu systemowego pn. *„Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007 – 2013 w województwie podkarpackim"* [Załącznik nr 1 – Pakiety robocze zadań w projekcie systemowym; str. 4-6]

informatyczne. Planowane jest zbudowanie platformy cyfrowej z dostępnością do sieci szerokopasmowej Internet.

Platforma wewnętrzna dostępna będzie dla:

- władz regionalnych,
- RCTI,
- punktów kontaktowych,
- partnerów projektu systemowego,
- uczelni,
- jednostek B+R,
- innowacyjnych przedsiębiorstw korzystających z usług projektu systemowego,
- instytucji finansowych,
- Parków Naukowo - Technologicznych,
- instytucji otoczenia biznesu,
- planowanych 12 ośrodków Regionalnego Centrum Transferu Nowoczesnych Technologii Wytwarzania.

Schemat instytucjonalnego modelu systemu monitoringu i ewaluacji RSI

Legenda

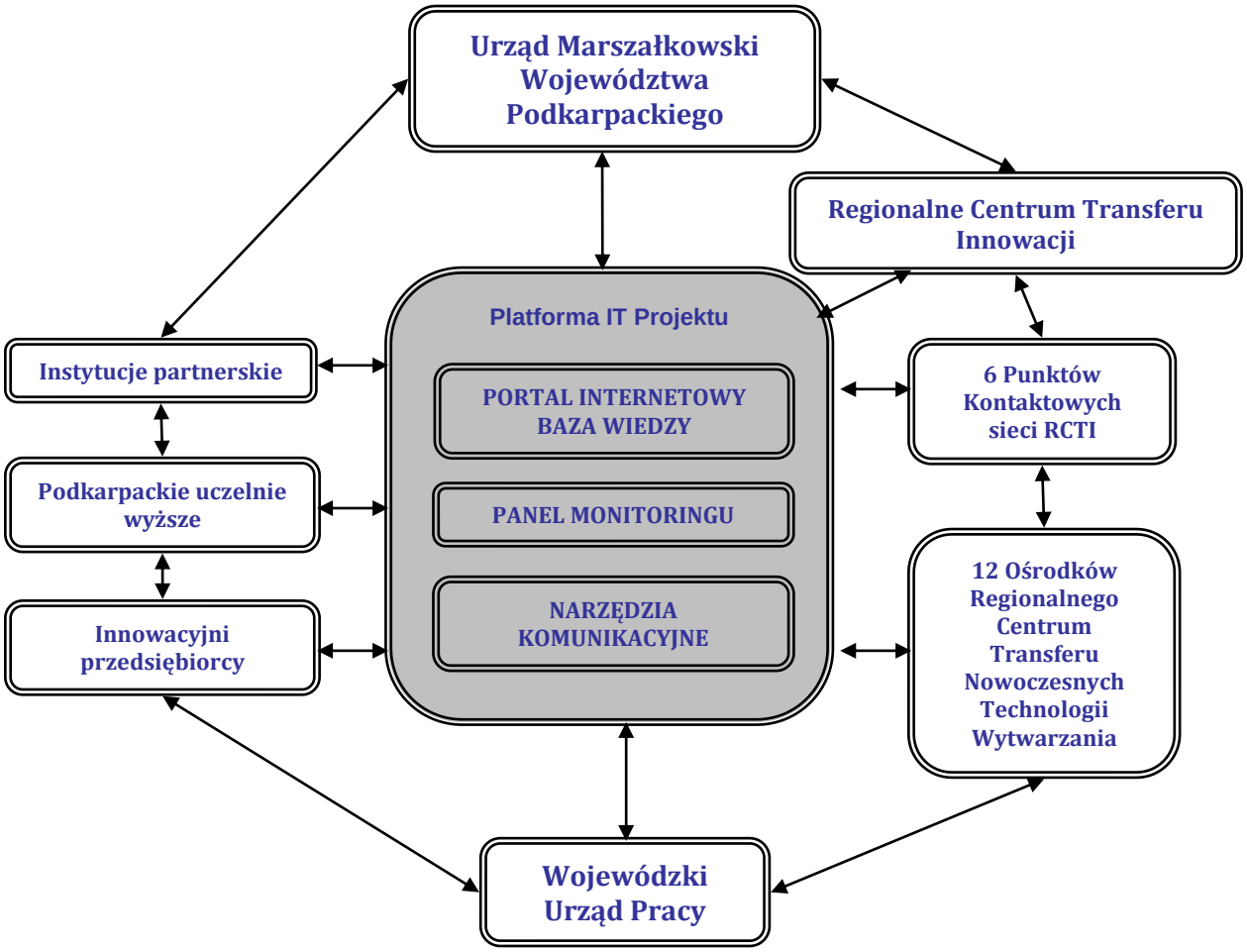
PRI - Podkarpacka Rada Innowacyjności
KZ Komitet Zarządzający
RSI - Regionalna Strategia Innowacji
PK 1- 6 - Punkty kontaktowe
RCTI - Regionalne Centrum Transferu Innowacji
POIG - Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
PO RPW - Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej
PO KL - Program Operacyjny Kapitał Ludzki
RPO - Regionalny Program Operacyjny

* Partnerzy Projektu:
1. Politechnika Rzeszowska
2. Uniwersytet Rzeszowski
3. Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
4. Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
5. Agencja Rozwoju Regionalnego "MARR" S.A.
6. Urząd Statystyczny w Rzeszowie
7. Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego "Dolina Lotnicza"

Opracowanie: T.Pasterz na podstawie RSI województwa podkarpackiego na lata 2005 - 2013 i wniosku o dofinansowanie projektu systemowego pn. Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania RSI na lata 2007 -2013 w województwie podkarpackim

Planuje się włączenie pewnej liczby instytucji do wewnętrznej platformy już na samym początku jej istnienia. Będą to organizacje z następujących obszarów: Inkubatory Przedsiębiorczości, Centra Transferu Technologii, Instytucje Otoczenia Biznesu, Uczelnie, Wyższe Szkoły Zawodowe, Centra Doskonałości, Parki Naukowo-Technologiczne, Jednostki Badawczo-Rozwojowe, Banki, Lokalne Regionalne Fundusze Pożyczkowe, Fundusze Poręczeń Kredytowych oraz Ośrodki Szkoleniowo-Doradcze. W załączniku numer 3 zaprezentowano listę instytucji, które znajdą się w systemie od samego początku.

Rysunek nr 2: Schemat platformy internetowej systemu jako zintegrowanego centrum informacji i bazy danych

Źródło: Koncepcja systemu monitorowania i ewaluacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005 – 2013 opracowana przez Wyższą Szkołę Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Powyższy rysunek wskazuje miejsce RCTI i sieci PK w systemie komunikacji i wymiany informacji między przedsiębiorcami, naukowcami i instytucjami pośredniczącymi we wprowadzaniu innowacji.

W tworzonym systemie informatycznym planuje się zgromadzenie i ujednolicenie baz danych dotyczących innowacji. W ten sposób powstanie zintegrowane centrum, w którym będą gromadzone dane dotyczące klientów i świadczonych usług w ramach zadania nr 3 projektu systemowego. Platforma wewnętrzna będzie częścią ogólnodostępnego portalu internetowego o tematyce dotyczącej innowacyjności.

Jednym ze wskaźników działającej sieci PK i pełniącej nadzór nad nią RCTI, jest liczba klientów korzystających ze świadczonych usług. Wskaźnik ten został określony na poziomie 1 400 klientów w okresie: styczeń 2010 – grudzień 2013 tj. całego okresu trwania projektu. Przyjęto założenie, że każdy spośród 6 PK oraz RCTI powinien obsłużyć po 200 klientów w trakcie trwania projektu (po 50 klientów rocznie). Usługi świadczone dla przedsiębiorców obejmują doradztwo w siedzibie RCTI oraz PK, a także w siedzibie klienta i innych lokalizacjach, jeśli wymaga tego specyfika usługi. Pracownicy RCTI i PK aktywnie będą kontaktować się (wyjazdy do firm, spotkania w siedzibie RCTI i PK) z zainteresowanymi podmiotami w celu doradztwa i świadczenia usług o charakterze proinnowacyjnym. Powyższe wskaźniki klientów zostały ustalone w oparciu o dane RARR S.A., która rocznie obsługuje ok. 50 klientów, którym świadczone są indywidualne usługi proinnowacyjne. Wskaźniki obejmują spotkania z klientami w biurze RCTI i PK lub w siedzibie klienta. Informacje udzielane będą także przez e-mail i telefon oraz udział klienta w warsztatach tematycznych dotyczących finansowania innowacji. Każdy kontakt z klientem odnotowywany następnie będzie w rejestrze klientów i usług, z podaniem daty, godziny, nazwy klienta i tematu – charakteru przekazanej informacji.

RCTI i PK, zgodnie z zasadami określonymi w PO KL, zobligowane są do świadczenia proinnowacyjnych usług doradczych wszystkim przedsiębiorstwom bez względu na branżę. Usługobiorcą może być także jednostka naukowa czy badawczo - rozwojowa. Usługa ta ma na celu wdrażanie technologii w przedsiębiorstwach w ramach transferu technologii w układzie: przedsiębiorstwo – PK – uczelnia – jednostka badawczo-rozwojowa – RCTI – Lider Projektu. Ponadto w ramach świadczenia usług przewidziane są audyty technologiczne, szkolenia dotyczące prawa własności intelektualnej, czy finansowania inwestycji o charakterze innowacyjnym oraz organizacja spotkań kooperacyjnych dla przedsiębiorców i inicjowanie działań związanych z promocją przygotowywania projektów proinnowacyjnych w partnerstwie w układzie: przedsiębiorstwo – przedsiębiorstwo lub uczelnia – przedsiębiorstwo. RCTI na podstawie informacji z PK stworzy bazę klientów i usług, na podstawie której weryfikowane będą wskaźniki realizacji działań przez RCTI i PK podane w pkt. 2.3.3.

2.3.3. Metodyka usług i oceny efektywności sieci RCTI i PK

Realizacja wskaźników będzie podstawowym wyznacznikiem oceny efektywności działania sieci oraz pozwoli na ocenę aktywności innowacyjnej w regionie. Po każdym pełnym roku realizacji

projektu RCTI dokona analizy efektów realizacji projektu. Do analizy danych wprowadzony zostanie rejestr klientów i usług świadczonych przez RCTI i PK. Po wdrożeniu pełnej funkcjonalności strony www.rsi.podkarpackie.pl rejestr klientów i usług prowadzony będzie w formie on-line w systemie informatycznym.

Każdy z PK oraz RCTI zobowiązany jest do rzetelnej realizacji usług i osiągnięcia poniższych wskaźników wyświadczonych usług o charakterze innowacyjnym (wskaźniki realizacji usługi w ramach jednego PK i RCTI zgodnie z definicjami podanymi w pkt. 2.3.4):

1. *Audyt technologiczny:* co najmniej 4 audyty technologiczne w każdym roku działalności, raportowane w sprawozdaniu merytorycznym po zakończeniu każdego kwartału działalności oraz w sprawozdaniu rocznym.
2. *Doradztwo w zakresie finansowania inwestycji o charakterze innowacyjnym:* co najmniej 40 usług w każdym roku działalności. Wskaźnik raportowany w sprawozdaniu merytorycznym po zakończeniu każdego kwartału działalności oraz w sprawozdaniu rocznym.
3. *Skojarzenie współpracy uczelni z przedsiębiorcami:* minimum 4 rozpoczęte współprace w układzie: uczelnia – przedsiębiorstwo w każdym roku działalności. Efektem wskaźnika jest podpisanie co najmniej jednego listu intencyjnego dotyczącego rozpoczęcia współpracy technologicznej w obszarze: przedsiębiorstwo – uczelnia. Wskaźnik raportowany w sprawozdaniu merytorycznym po zakończeniu każdego roku działalności.
4. *Szkolenie dla przedsiębiorców i pracowników uczelni:* organizacja minimum 2 szkoleń dla przedsiębiorców oraz uczelni w każdym roku działalności. Wskaźnik raportowany w sprawozdaniu merytorycznym po zakończeniu każdego roku działalności. Tematyka szkoleń będzie dobierana pod kątem potrzeb przedsiębiorstw oraz pracowników uczelni i konsultowana z nimi w trakcie spotkań Podkarpackiego Forum Innowacyjności. Poniżej, w pkt.2.3.4, zaproponowano tematykę szkoleń do konsultacji z wyżej wymienionymi grupami osób.
5. *Seminaria na temat rozwoju współpracy pomiędzy przemysłem i nauką:* organizacja lub współorganizacja minimum jednego spotkania w każdym roku działalności z udziałem przedsiębiorców i naukowców. Wskaźnik raportowany w sprawozdaniu merytorycznym po zakończeniu każdego roku działalności.
6. *Inicjatywa dotycząca współpracy międzynarodowej* (zależna od aktualnej sytuacji panującej na rynku oraz od zapotrzebowania na poniższe czynności).

Wykonanie ww. wskaźnika może obejmować działania dotyczące m.in.:

a) poszukiwania potencjalnych partnerów biznesowych z zagranicy dla polskich firm,
b) organizowania bezpośrednich spotkań dwustronnych przedsiębiorców,
c) pomocy w organizacji misji gospodarczych przedsiębiorców i/lub udziału

w międzynarodowych targach,

d) pomocy w nawiązywaniu kontaktów z zagranicznymi uczelniami oraz ich ośrodkami naukowymi,
e) nawiązywania i rozwoju kontaktów z zagraniczną organizacją zrzeszającą przedsiębiorców,
f) innych, o podobnym charakterze.

W ramach realizacji powyższego wskaźnika planowana jest organizacja jednego spotkania rocznie z udziałem przedsiębiorstw polskich i zagranicznych, organizowanego przez każdy Punkt Kontaktowy oraz przez RCTI. W przypadku organizacji większego spotkania – kilku, kilkunastu firm, wymagana będzie współpraca PK i RCTI. Wskaźnik raportowany będzie w sprawozdaniu merytorycznym po zakończeniu każdego roku działalności.

7. *Inna inicjatywa proinnowacyjna* (zależna od bieżącej sytuacji i zapotrzebowań). Inicjatywa zgłoszona przez PK do RCTI i zaprezentowana podczas spotkania Parterów Projektu do końca pierwszego kwartału każdego roku, a następnie zrealizowana do końca roku kalendarzowego. Wskaźnik określony został na poziomie jednej inicjatywy rocznie. Jest on raportowany w sprawozdaniu merytorycznym po zakończeniu każdego roku działalności.
8. *Spotkania kooperacyjne dla przedsiębiorców:* organizacja minimum 2 spotkań rocznie dla przedsiębiorców, w tym przynajmniej jedno z zagranicznymi przedsiębiorcami. Podpisane listy intencyjne o współpracy będą „wskaźnikiem sukcesu" mierzonym pozaprojektowo – podpisane listy intencyjne dopisywane będą do rejestru usług i klientów.

Dodatkowe obowiązki RCTI i PK:

1. Monitorowanie rynku pracy województwa podkarpackiego poprzez system ankiet opracowanych przez podkarpackie uczelnie dla przedsiębiorców – klientów RCTI i PK.
2. Pozyskiwanie danych do systemu monitoringu i ewaluacji Regionalnej Strategii Innowacji.
3. Uczestnictwo pracowników RCTI i PK w szkoleniach i spotkaniach organizowanych przez RCTI, Lidera projektu oraz partnerów projektu systemowego.

Podsumowując analizę usług poszczególnych RCTI i PK przedstawiamy łączne zestawienie wskaźników realizacji przez sieć:

Lp.	Wskaźnik	Liczba wskaźników do osiągnięcia w każdym roku działalności RCTI i sześciu PK	Liczba wskaźników do osiągnięcia przez RCTI i sześć PK w trakcie realizacji projektu systemowego (ogółem)
1	Liczba klientów	350	1 400
2	Audyt technologiczny	28	112
3	Doradztwo w zakresie finansowania inwestycji o charakterze innowacyjnym	280	1 120

Lp.	Wskaźnik	Liczba wskaźników do osiągnięcia w każdym roku działalności RCTI i sześciu PK	Liczba wskaźników do osiągnięcia przez RCTI i sześć PK w trakcie realizacji projektu systemowego (ogółem)
4	Skojarzenie współpracy uczelni z przedsiębiorcami	28	112
5	Szkolenie dla przedsiębiorców i pracowników uczelni	14	56
6	Seminaria na temat rozwoju współpracy pomiędzy przemysłem i nauką	7	28
7	Inicjatywa dotycząca współpracy międzynarodowej	7	28
8	Inna inicjatywa proinnowacyjna	7	28
9	Spotkania kooperacyjne dla przedsiębiorców	14	56

Osiągnięcie wskaźników RCTI i sieci sześciu Punktów Kontaktowych na terenie województwa podkarpackiego przyczyni się do realizacji założeń Regionalnej Strategii Innowacji, krzewienia idei partnerstwa instytucji wspierających innowacyjność w regionie przyczyniając się tym samym do wzrostu konkurencyjności województwa podkarpackiego na arenie ogólnokrajowej oraz międzynarodowej. Wypełnianie założonych działań sieci przyczyni się do realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005-2013, w aspektach takich jak:

1. Podniesienie kultury innowacyjnej mieszkańców regionu.
2. Restrukturyzacja tradycyjnych i kreowanie powstawania nowych gałęzi przemysłu, nie tylko w sektorze high-technology, ale szczególnie tych, które wykorzystują naturalny potencjał regionu, na który składają się: położenie geograficzne, zasoby naturalne i materialne, w tym głównie dziedzin niestwarzających zagrożenia dla środowiska.
3. Związanie wszystkich dużych miast oraz mniejszych miejscowości w sprawną sieć służącą rozwojowi całego regionu i w ten sposób zapobieżenie marginalizacji niektórych ośrodków.
4. Włączenie w budowanie innowacyjnego regionu wszystkich uczestników procesu kreowania innowacji: firm, ośrodków naukowo-badawczych (także w dużych przedsiębiorstwach), ośrodków wsparcia (w tym szczególnie naukowego i finansowego), administracji samorządowej i rządowej.
5. Preferencji dla gałęzi wykazywanych w skali kraju, Unii Europejskiej jak i świata, jako wybitnie rozwojowych (technologie służące oszczędzaniu energii, energetyka odnawialna, technologie teleinformatyczne, nanotechnologie, biotechnologie, prozdrowotna gospodarka żywnościowa, usługi, w tym w zakresie ochrony środowiska oraz turystyczne.

6. Wzrost świadomości firm o znaczeniu posiadania certyfikatów jakościowych (seria ISO 9000), środowiskowych (seria ISO 14000, system EMAS), czy też zintegrowanych.

Realizacja projektu wpłynie na wzrost wskaźników innowacyjności regionu:

- nowi absolwenci nauki i inżynierii,
- ludność z wykształceniem wyższym,
- kształcenie ustawiczne,
- pracujący w średnio i wysoko zaawansowanym technologicznie przetwórstwie przemysłowym,
- pracujący w wysoko zaawansowanej technologicznie działalności usługowej,
- wydatki publiczne na B+R,
- wydatki przedsiębiorstw na B+R,
- nakłady na innowacje w sekcji przetwórstwo przemysłowe,
- sprzedaż nowych i zmodernizowanych wyrobów w sekcji przetwórstwo przemysłowe,
- nakłady na technologie informacyjne,

ponadto przyczyni się do:

- wzrostu udziału osób pracujących w sektorach przemysłu średnich i wysokich technologii,
- przyrostu liczby zgłaszanych patentów, w tym w sektorze wysokich technologii.

Projekt realizowany w partnerstwie przyczyni się także do tworzenia nowych inicjatyw proinnowacyjnych oraz rozwijania już istniejących. Sieć instytucji będzie wspierać także powstawanie nowoczesnych, sprawdzonych elementów infrastruktury, działających na rzecz transferu technologii takich jak: parki naukowo-technologiczne, parki przemysłowe, centra technologii, centra doskonałości, inkubatory przedsiębiorczości, preinkubatory, specjalistyczne laboratoria.

2.3.4. Definicje usług

SZKOLENIE DLA PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACOWNIKÓW UCZELNII

Ogólne i specjalistyczne szkolenia dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw obejmują szkolenia w zakresie m.in.: zarządzania procesami technologicznymi, identyfikacji potrzeb w zakresie kwalifikacji pracowników na stanowiskach technicznych, organizacji pracy w zakładzie produkcyjnym (procesy produkcyjne), wdrażania technologii produkcyjnych przyjaznych środowisku, wykorzystania, w prowadzonej działalności, technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Ponadto przewidziane są szkolenia z zakresu pozyskiwania dotacji unijnych na planowane inwestycje, z prowadzenia innowacyjnych przedsiębiorstw, ochrony własności intelektualnej i prawa własności przemysłowej. Szkolenia dla pracowników jednostek naukowych oraz pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych uczelni oraz doktorantów obejmują m.in.: rozpoczynanie prowadzenia

własnej działalności gospodarczej opartej na spin off lub spin out z uczelni. Szkolenia dla pracowników naukowych, mają natomiast na celu usprawnienie transferu wyników badań z uczelni do przemysłu i przedsiębiorców.

PROCES TRANSFERU TECHNOLOGII

Transfer technologii to proces, który służy rozwojowi przedsiębiorstwa przez poprawę istniejącego, lub wdrożenie nowego, procesu technologicznego, produktu lub usługi. Transfer technologii można podzielić na transfer poziomy i pionowy. Poziomy transfer technologii następuje w układzie przedsiębiorstwo – przedsiębiorstwo, natomiast pionowy w układzie publiczny sektor B+R – przedsiębiorstwo.

Formy transferu technologii różnią się od siebie w zależności od przyjętego mechanizmu transferu technologii. I tak na przykład dla pionowego transferu technologii występują:

- badania kontraktowe zamawiane przez firmy,
- licencje na wynalazki, wzory użytkowe,
- doradztwo naukowo-techniczne,
- przepływ kadry technicznej,
- szkolenia,
- firmy spin-off,
- informacje w publikacjach naukowo-technicznych,
- seminaria, konferencje.

W ramach poziomego transferu technologii występują:

- licencje, sprzedaż patentów i wzorów użytkowych, know-how,
- kooperacja przemysłowa,
- usługi techniczne,
- środki rzeczowe,
- joint venture.

AUDYT TECHNOLOGICZNY

Audyt technologiczny to usystematyzowany, niezależny i udokumentowany proces oceny przedsiębiorstwa (jego działań aktualnych oraz zamierzeń) w aspekcie możliwości wzrostu jego konkurencyjności drogą wdrażania różnego rodzaju innowacji (np. technologicznych, organizacyjnych, nowych produktów, TT) w oparciu o subiektywne odczucia i wiedzę audytora oraz kierownictwa organizacji. Audyt technologiczny wykonywany jest przez pracownika PK, który na podstawie informacji uzyskanych podczas spotkań z kierownictwem firmy, obserwacji zachodzących w przedsiębiorstwie procesów oraz własnego doświadczenia i wiedzy (wynikającej

między innymi z dostępu do baz danych) dokonuje oceny możliwości i potencjału przedsiębiorstwa w zakresie transferu nowoczesnych technologii.

Pierwszy etap audytu polega na wizycie w firmie i rozmowie z osobą odpowiedzialną za rozwój technologiczny, podczas której zbierane są informacje na temat firmy, przeprowadza się analizę SWOT, bada kulturę innowacyjności oraz ocenia stopień rozwoju technologicznego. Druga część to praca zespołu ekspertów przygotowujących raport, którego celem jest określenie sytuacji firmy w odniesieniu do jej branży oraz wskazania kierunków rozwoju technologicznego. W trakcie wizyt pracownik PK ocenia między innymi podejście do innowacyjności w przedsiębiorstwie, doświadczenie w obszarze badań i rozwoju, organizację i działanie firmy w aspekcie monitorowania rynku czy przyjętą strategię. W formularzu audytu technologicznego opisany zostaje także zakres potencjalnych oczekiwań ze strony przedsiębiorcy dotyczący możliwości wsparcia doradczego przez RCTI i PK w nawiązywaniu i rozwijaniu współpracy z innymi firmami i/lub instytucjami naukowymi z Polski lub zagranicy.

Celem audytu technologicznego jest zatem dostarczenie przedsiębiorcy wiedzy dotyczącej sytuacji firmy w aspekcie technologicznym i rynkowym. Audyt ma pomóc zidentyfikować potrzeby przedsiębiorstwa w zakresie pozyskiwania jak i odsprzedawania innowacyjnych technologii czy też rozwiązań organizacyjnych.

DORADZTWO Z ZAKRESU PRAWA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

Doradztwo z zakresu prawa własności intelektualnej obejmuje specjalistyczne konsultacje, dla przedsiębiorców, z zakresu:

- prawa patentowego;
- prawa ochrony własności przemysłowej obejmujące wzory przemysłowe i znaki towarowe;
- prawa autorskiego;
- umów licencyjnych.

Doradztwo z zakresu prawa własności intelektualnej ma na celu przyczynienie się do wzrostu świadomości m.in. ochrony patentowej, znaków towarowych, prawa autorskiego. Przedsiębiorcy uzyskają niezbędną wiedzę jak chronić swoje rozwiązania technologiczne, czy też jak ustrzec się zakupu technologii z nieznanych źródeł mogących naruszać własność intelektualną. Przedsiębiorcy uzyskają również informację o możliwości bezpośredniego kontaktu m.in. z ekspertami z uczelni oraz z rzecznikami patentowymi.

FINANSOWANIE INWESTYCJI O CHARAKTERZE PROINNOWACYJNYM

Finansowanie inwestycji o charakterze proinnowacyjnym obejmuje wsparcie finansowe działań związanych z wdrożeniem innowacji produktowej, procesowej (usługowej) oraz organizacyjnej w sektorach produkcyjnych i usługowych. Finansowanie inwestycji o charakterze

proinnowacyjnym pochodzić może m.in. z: Funduszy Unii Europejskiej, ze środków budżetowych oraz kredytu technologicznego. Wsparcie inwestycji proinnowacyjnych możliwe jest poprzez rozwiązania podatkowe dla firm wdrażających innowacje w obrębie przedsiębiorstwa.

SKOJARZONA WSPÓŁPRACA UCZELNI Z PRZEDSIĘBIORSTWAMI

Nawiązanie komercyjnej współpracy uczelni z przedsiębiorstwami polega na zacieśnieniu współpracy pomiędzy tymi dwoma sferami. Przejawia się ono między innymi poprzez: komercjalizację i upowszechnienie wyników prac badawczo-rozwojowych prowadzonych przez uczelnie oraz realizację prac badawczo-rozwojowych zleconych przez przedsiębiorców nieposiadających odpowiedniego zaplecza badawczego.

SPOTKANIA KOOPERACYJNE DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Celem spotkań biznesowych jest promocja własnych osiągnięć produktowych i technologicznych oraz poszukiwanie rozwiązań technicznych i technologicznych, istotnych z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorstw. Umożliwiają one nawiązanie bezpośredniego kontaktu z potencjonalnymi partnerami gospodarczymi, zarówno krajowymi jak i zagranicznymi, powodują również wymianę doświadczeń oraz inspirują współpracę naukową i handlową.

2.3.5. Lokalizacja RCTI i PK

Na podstawie analizy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podkarpackiego, biorąc pod uwagę przede wszystkim poziom innowacyjności, przedsiębiorczości i kapitału ludzkiego, ustalono preferowaną lokalizację Regionalnego Centrum Transferu Innowacji oraz wstępną lokalizację Punktów Kontaktowych. Siedzibą Regionalnego Centrum Transferu Innowacji jest Rzeszów – siedziba w RARR S.A. Wyłonienie PK nastąpi natomiast w drodze procedury przetargowej. Lokalizacja PK będzie stanowić jedno z kryteriów w opracowywanym SIWZ na prowadzenie Punktów Kontaktowych. Kryterium lokalizacyjnym PK będzie liczba podmiotów gospodarczych działających na danym terenie oraz liczba mieszkańców, potencjalnie zainteresowanych prowadzeniem działalności innowacyjnej. Po dokonaniu wyboru najkorzystniejszej oferty na prowadzenie PK, RARR S.A. jako instytucja RCTI, będzie podpisywała indywidualne umowy na działalność PK.

Rozliczenie realizacji projektu będzie dokonywane indywidualnie z każdym PK, zgodnie z zasadami określonymi na podstawie dokumentacji rozliczeniowej, sprawozdawczej oraz dokumentów potwierdzających właściwe wydatkowanie środków zgodnie z listą wydatków kwalifikowalnych w PO KL. Załącznikami do SIWZ będzie wzór dokumentacji rozliczeniowo-sprawozdawczej oraz zbiorcza ewidencja wyświadczonych usług wraz z załączonymi formularzami z realizacji usług.

2.4. Punkty Kontaktowe (PK)

2.4.1. Merytoryczne wymagania PK

1. Kryteria dostępu – preferencje

Instytucje zainteresowane prowadzeniem PK powinny posiadać doświadczenie pozwalające im między innymi na: organizację spotkań potencjalnych partnerów biznesowych w kraju i zagranicy, przygotowywanie bezpośrednich spotkań B2B, realizację misji gospodarczych przedsiębiorców na międzynarodowych targach, jak również pomoc w nawiązaniu kontaktów z uczelniami i ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą. W związku z tym preferowane będą instytucje spełniające poniższe warunki:

- w ciągu ostatnich trzech lat były członkami krajowej lub międzynarodowej sieci wsparcia przedsiębiorczości lub innowacyjności, albo pełniły funkcje regionalnych lub branżowych punktów kontaktowych,
- udokumentują formalną i rzeczywistą współpracę z grupami przedsiębiorstw/klastrami oraz uczelniami,
- dysponują personelem z minimum trzyletnim doświadczeniem we wspieraniu przedsiębiorczości i innowacyjności w zakresie zbliżonym do przedmiotu zamówienia, przy czym co najmniej jeden z pracowników powinien posiadać znajomość języka angielskiego na poziomie zaawansowanym,
- w ciągu ostatnich pięciu lat zrealizowały minimum 2 projekty związane ze wsparciem doradczym dla przedsiębiorstw w zakresie działalności innowacyjnej,
- funkcjonują na zasadach inkubatorów, parków naukowo-technologicznych, firm otoczenia biznesu lub klastrów.

2. Kryteria kwalifikacyjne – wymagania wobec pracowników pracujących w PK

Na etapie składania oferty Wykonawca powinien dysponować minimum dwoma pracownikami (pracownicy zostaną wskazani w ofercie na wyłanianie PK), którzy posiadają:

- wykształcenie wyższe,
- co najmniej trzyletnie doświadczenie w zakresie świadczenia usług doradczych proinnowacyjnych,
- znajomość języka angielskiego na poziomie zaawansowanym co najmniej jednej z zatrudnionych osób.

Zgodnie z realizacją zadania nr 3, Wykonawca ubiegający się o status PK zobowiązuje się do:

- nieodpłatnego świadczenia usług objętych Umową,
- wykorzystania, w okresie realizacji Umowy, własnego sprzętu, w tym komputerowego oraz sprzętu komputerowego zakupionego przez Lidera projektu,
- prowadzenia odrębnej ewidencji księgowej realizacji umowy,
- zapewnienia kontynuacji działań po okresie realizacji projektu.

Ponadto instytucja ubiegająca się o status PK zobowiązuje się do:

- osiągnięcia co najmniej minimalnego poziomu wskaźnika klientów PK,
- osiągnięcia co najmniej minimalnego poziomu wskaźników realizacji usług innowacyjnych,
- przekazywania kwartalnych sprawozdań merytorycznych z opisem realizowanych zadań,
- przekazywania kwartalnych sprawozdań finansowych wraz z zestawieniem dokumentów księgowych do RCTI, wraz z wnioskiem o wypłatę raty wsparcia za okres objęty sprawozdaniem,
- stałego dysponowania co najmniej dwoma pracownikami spełniającymi kryteria określone dla nich w projekcie,
- dbałości o podnoszenie kompetencji pracowników,
- uczestniczenia w szkoleniach i spotkaniach dla pracowników PK organizowanych przez RCTI, Lidera Projektu i pozostałych Partnerów Projektu,
- dysponowania potencjałem ekonomicznym niezbędnym do należytej realizacji projektu,
- dysponowania potencjałem technicznym niezbędnym do należytej realizacji projektu, tj:
  - wyposażenia każdego stanowiska pracy w stanowisko biurowe z wyłączeniem sprzętu komputerowego (sprzęt komputerowy zakupiony zostanie ze środków Lidera projektu) w siedzibie PK,
  - dostępu do Internetu oraz indywidualnym dla każdego pracownika adresem mailowym,
  - dostępu do faxu w siedzibie PK,
  - zagwarantowania linii telefonicznej przeznaczonej do obsługi PK,
  - zagwarantowania możliwości współpracy w sieci z wykorzystaniem drogi elektronicznego kontaktu,
- pozyskiwania danych od klientów PK do systemu monitoringu i ewaluacji RSI na zasadach ustalonych przez RCTI wspólnie z Liderem Projektu i Partnerem projektu odpowiedzialnym za wdrożenie tego systemu,

- zapewnienia 8 godzinnej dostępności PK dla klientów przez pięć dni w tygodniu, preferowane godziny: 7.30 – 15.30.

3. Podmiotami nieuprawnionymi do ubiegania się o prowadzenie PK są:

- podmioty, które wykorzystały środki publiczne, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt. 2, 3a i 4 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, a także środki przeznaczone na finansowanie programów i projektów realizowanych z tych środków lub dotacji, o których mowa w art. 202 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, niezgodnie z przeznaczeniem w sposób powodujący niezrealizowanie pełnego zakresu rzeczowego projektu finansowanego z tych środków, począwszy od dnia, w którym decyzja dotycząca zwrotu tych środków stała się ostateczna, do 3 lat po dniu dokonanego zwrotu tych środków,
- podmioty, które:
  - posiadają zaległości z tytułu należności publicznoprawnych,
  - pozostają pod zarządem komisarycznym bądź znajdują się w toku likwidacji, postępowania naprawczego, lub wobec których został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości.

2.5. Zasady realizacji projektu

2.5.1. Zakres usługi PK

Każda usługa udzielona przez pracownika PK musi być poprzedzona określeniem potrzeb klienta. Pracownik PK w rozmowie z klientem ustala zakres jego potrzeb, a następnie udziela kompleksowej usługi lub przekierowuje klienta do właściwej instytucji zgodnie z Procedurą świadczenia usługi PK stanowiącej załącznik nr 1 i 2 do koncepcji. Pracownicy PK mają obowiązek obsłużenia klientów wyłącznie w zakresie świadczenia usług proinnowacyjnych, które służą nawiązaniu współpracy pomiędzy sektorem gospodarki i nauki. Na potrzeby sprawozdawczości wykazywana będzie liczba klientów danego PK, natomiast każda indywidualna usługa wyświadczona w PK będzie ewidencjonowana w Systemie Informatycznym RCTI. Zakres świadczonych usług i obowiązków PK obejmuje treści znajdujące się w metodyce usług i oceny efektywności sieci RCTI i PK (pkt. 2.3.3), zgodne z definicjami w pkt. 2.3.4.

2.5.2. Forma świadczenia usługi w PK

Zgodnie z przyjętymi zasadami, usługi PK powinny być świadczone w lokalizacji wskazanej w ofercie Wykonawcy w trzech możliwych formach: usługi bezpośredniej (w siedzibie PK

i bezpośrednio u klienta) oraz usługi świadczonej drogą elektroniczną (ewidencjonowanie usług elektronicznych – e-mail).

W ramach umowy na prowadzenie PK dopuszcza się także świadczenie usług poza siedzibą PK – w dowolnej lokalizacji wymaganej specyfiką usługi, przy czym w godzinach pracy PK minimum jeden pracownik musi być obecny przez cały czas w Punkcie Kontaktowym (8 godzin, przez 5 dni roboczych w tygodniu).

Możliwą formą świadczenia usług PK są również seminaria i szkolenia. Ta forma udzielania informacji każdorazowo musi być uzgadniana i akceptowana przez RCTI. Do świadczenia usług w każdej wyżej wymienionej formie PK deleguje pracowników wymienionych w ofercie na prowadzenie PK.

W przypadku stosowania innych niż bezpośrednia, form świadczenia usług informacyjnych, tj. drogą elektroniczną, PK musi zapewnić spełnienie wymagań określonych w procedurze świadczenia usługi PK, stanowiącej załącznik nr 1 i 2 do koncepcji.

Każda usługa powinna być ewidencjonowana w sposób określony w systemie informatycznym RCTI i zapisywana za pośrednictwem systemu informatycznego stworzonego przez Lidera Projektu (po wdrożeniu systemu informatycznego).

2.5.3. Status Klienta

Klientem Punktu Kontaktowego może być: przedsiębiorca, osoba zamierzająca rozpocząć działalność gospodarczą, uczelnia bądź jednostka badawczo-rozwojowa zainteresowana doradztwem w zakresie innowacyjności, nowych technologii.

- Przedsiębiorcą w rozumieniu projektu systemowego jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną do wykonywania we własnym imieniu działalności gospodarczej. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej, a także osoby zamierzające rozpocząć działalność gospodarczą.
- Uczelnia jest to jednostka stanowiąca część systemu nauki polskiej i systemu edukacji narodowej, której ukończenie pozwala uzyskać dyplom potwierdzający uzyskanie wykształcenia wyższego.
- Jednostka badawczo - rozwojowa – jednostka organizacyjna wyodrębniona pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, utworzona w celu prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych.

O każdym kliencie pracownik PK musi uzyskać niezbędną, dla potrzeb sprawozdawczych, informację identyfikującą klientów jako ww. podmioty.

2.5.4. Wydatki kwalifikowalne w ramach świadczenia usług prowadzenia PK

Zgodnie z dokumentem pt. „Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL" wydatkami kwalifikowalnymi mogą być wydatki poniesione na:

1. Wynagrodzenia wraz z pochodnymi od wynagrodzeń osób zaangażowanych bezpośrednio w realizację projektu, w tym osób zarządzających projektem.
2. Podróże służbowe osób zaangażowanych w realizację projektu, według stawek określonych w przepisach o wysokości oraz warunkach ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.
3. Zakup usług, w szczególności transportowych, telekomunikacyjnych, pocztowych i komunalnych, pod warunkiem, że ich stawki odpowiadają powszechnie stosowanym na rynku.
4. Najem i eksploatacja pomieszczeń w celach bezpośrednio związanych z realizacją projektu.
5. Zakup materiałów biurowych oraz materiałów eksploatacyjnych.
6. Tłumaczenia oraz druk materiałów i ich publikację.
7. Działania promocyjne i informacyjne pod warunkiem, że w działaniach tych przekazywana jest informacja, iż Umowa jest realizowana z udziałem wsparcia pochodzącego z budżetu Unii Europejskiej, tj. Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu państwa i budżetu samorządu województwa podkarpackiego.
8. Obsługę księgową, usługi prawnicze oraz doradcze i eksperckie.

Wydatki w ramach projektu na prowadzenie PK są kwalifikowane od dnia podpisania Umowy z Rzeszowską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. działającą jako RCTI, dotyczącą prowadzenia PK, do 31 grudnia 2013r. tj. do zakończenia realizacji projektu systemowego. Wszystkie wydatki (wymienione w pkt 1-8), uwzględnione w dokumentacji rozliczeniowej, muszą być niezbędne, uzasadnione i związane z potrzebą realizacji projektu.

2.5.5. Finansowanie PK – koszty bezpośrednie

PLANOWANA LOKALIZACJA SZEŚCIU PK:

PK wyłonione zostaną w drodze przetargu nieograniczonego zgodnie z Ustawą Prawo Zamówień Publicznych (Dz.U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 z późn. zm.). Na podstawie analizy województwa podkarpackiego pod kątem innowacyjności, jednym z kryteriów oceny lokalizacji PK będzie liczba podmiotów gospodarczych działających na danym terenie oraz liczba mieszkańców – potencjalnie zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej opartej na innowacjach. Priorytetem jest nawiązanie jak największej liczby partnerstw nauka – gospodarka.

WYSOKOŚĆ ZAPŁATY ZA USŁUGI PK:

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL, wsparcie obejmować może wyżej wymienione wydatki kwalifikowalne, ponoszone w związku z realizacją zadań objętych umową z RARR S.A. Wykonawca będzie rozliczać się z RARR S.A na podstawie dokumentacji rozliczeniowej składanej kwartalnie. W celu zapewnienia poprawnej, ciągłej działalności każdego PK, przewidziane jest finansowanie wynagrodzenia dla 2 osób w wymiarze czasu pracy 8 godzin dziennie przez 5 dni w tygodniu. Wynagrodzenie będzie obejmować pracowników świadczących usługi zarówno w siedzibie PK jak i w siedzibie klienta oraz pozostałe koszty prowadzenia PK, zgodnie z katalogiem wydatków wymienionych w pkt. 2.5.4.
Wydatki będą ponoszone zgodnie z kosztami wskazanymi w zadaniu nr 3.

Funkcjonowanie sieci sześciu Punktów Kontaktowych finansowane będzie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Budżetu Państwa oraz Budżetu Samorządu Województwa Podkarpackiego w ramach projektu systemowego pn. Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007 – 2013 w województwie podkarpackim.

KADRA (JEDEN PK):

Minimum 2 osoby pracujące na pełny etat i wykonujące zadania związane z merytoryczną i techniczną obsługą projektu – zgodnie z zakresem zadań PK. W każdym z PK zatrudnionych zostanie 2 pracowników, co związane jest z koniecznością zapewnienia ciągłej obsługi klientów PK np. w razie nieobecności jednego z pracowników (urlop, zwolnienie chorobowe, delegacja). Należy zaznaczyć, że podmiot pełniący rolę PK może zatrudnić więcej osób, które jednak sfinansuje we własnym zakresie.

ZAKUP SPRZĘTU KOMPUTEROWEGO DLA WSZYSTKICH PK:

Każdy PK otrzyma na swoje wyposażenie: 1 komputer stacjonarny, 1 komputer przenośny, 1 urządzenie wielofunkcyjne. Łącznie dla wszystkich PK zakupionych zostanie 6 komputerów stacjonarnych, 6 komputerów przenośnych i 6 urządzeń wielofunkcyjnych. W pkt. 4 przedstawione zostało zapotrzebowanie na sprzęt komputerowy dla RCTI i sześciu PK.

3. Regionalne Centrum Transferu Innowacji (RCTI)

3.1. Zakres działań RCTI

Regionalne Centrum Transferu Innowacji będzie funkcjonowało w strukturach Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. Lokalizacja RCTI: Rzeszów, ul. Szopena 51, siedziba Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.
Zadania RCTI polegać będą na świadczeniu usług zgodnie z zakresem usług świadczonych przez PK określonym w pkt. 2.5 koncepcji oraz zadań wynikających z pełnionej przez RCTI roli koordynatora regionalnej sieci PK.

W zakresie zadań RCTI, jako koordynatora regionalnej sieci PK, jest wykonywanie następujących czynności:

1. Współpraca z Liderem Projektu Systemowego i innymi Partnerami projektu w zakresie budowania regionalnego systemu innowacji.
2. Świadczenie usług w zakresie wymienionym w metodyce RCTI i PK.
3. Koordynacja współpracy w ramach sieci na obszarze województwa, w tym szczególnie:
    a) organizowanie i prowadzenie spotkań Sieci,
    b) organizowanie i prowadzenie sesji informacyjnych dla pracowników PK,
    c) analizowanie potrzeb wynikających z bieżącej działalności projektu,
    d) zbieranie i aktualizowanie informacji dotyczących projektu,
    e) organizowanie przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi PK,
    f) rozpowszechnianie materiałów informacyjnych przygotowanych przez Lidera Projektu oraz tworzenie i rozpowszechnianie materiałów własnych,
    g) koordynowanie, na terenie województwa, współpracy sieci PK z innymi instytucjami działającymi w zakresie przedmiotowym projektu,
    h) współpraca z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego w zakresie pozyskiwania informacji o działaniach wspierających podnoszenie poziomu innowacyjności podkarpackiej gospodarki, wdrażanych w Regionalnym Programie Operacyjnym,
    i) współpraca z Urzędem Statystycznym i Wojewódzkim Urzędem Pracy w Rzeszowie,
    j) organizowanie i koordynowanie działań promujących ideę dostępności usług proinnowacyjnych oraz kompleksową ofertę usług dla klientów PK,
    k) zbieranie danych ilościowych i jakościowych do systemu monitoringu i ewaluacji RSI – zasady pozyskiwania i przekazywania przedmiotowych informacji RCTI ustali

z samorządem województwa podkarpackiego i Partnerem odpowiedzialnym w projekcie systemowym za zbudowanie i wdrożenie systemu monitoringu i ewaluacji RSI.

4. Prowadzenie monitoringu działalności sieci PK na obszarze województwa:
   a) nadzór nad PK w zakresie realizacji zadań oraz przestrzegania zasad określonych w umowie,
   b) przeprowadzenie co najmniej raz na 3 miesiące wizyt monitorujących pracę PK, w tym między innymi:
      - sprawdzenie dokumentów potwierdzających zrealizowanie usługi zgodnie z umową, tj. ewidencja klientów i usług PK,
      - sprawdzenie warunków organizacyjno-lokalowych,
      - dokonywanie płatności za realizację umowy po rozliczeniu dokumentacji sprawozdawczo-finansowej,
      - sporządzanie wniosków o płatność do Lidera projektu w celu rozliczenia bieżącej działalności RCTI i PK,
      - sprawdzenie czy pomieszczenia, w których realizowana jest usługa są właściwie oznakowane,
      - sprawdzenie prawidłowości prowadzenia i archiwizacji dokumentacji projektu,
      - sporządzanie raportu przez pracownika RCTI z każdej wizyty monitorującej, zawierającego ocenę prawidłowości realizacji umowy, spostrzeżenia i wnioski z przeprowadzonej kontroli. Jedna kopia jest przekazywana PK, a druga potwierdzona za zgodność z oryginałem do Lidera Projektu. Informacje pokontrolne z wizyty monitorującej zostaną przygotowane i przekazane Liderowi Projektu.
   c) sprawdzenie (telefonicznie) obecności pracownika w godzinach pracy,
   d) monitorowanie realizacji zadań w sieci PK i przekazywanie do zbiorczych kwartalnych sprawozdań podsumowujących działania niniejszego systemu w regionie,
   e) informowanie Lidera Projektu, w formie pisemnej, o problemach w funkcjonowaniu sieci PK, w szczególności sygnalizowanie sytuacji, gdy zaistnieje ryzyko nieosiągnięcia założonego wskaźnika przez PK oraz o stwierdzonych nieprawidłowościach.

RCTI dodatkowo jest odpowiedzialne za:

1. Prowadzenie monitoringu działalności sieci PK na obszarze województwa.
2. Organizację 4 spotkań rocznie z przedstawicielami PK, dotyczące stopnia realizacji zadań, planowania i wzajemnej koordynacji działań – spotkania organizowane raz na kwartał.
3. Prowadzenie przedsięwzięć promocyjnych – w pierwszym roku działalności przeprowadzone zostaną 4 kampanie promocyjne sieci RCTI i PK polegające m.in. na: ogłoszeniu w lokalnej

prasie, Internecie, stronie internetowej RARR S.A., witrynach: www.rsi.podkarpackie.pl oraz www.wrota.podkarpackie.pl, a także na stronach instytucji pełniących rolę PK oraz mailingu do przedsiębiorstw z województwa podkarpackiego (baza firm RCTI oraz Urzędu Statystycznego). W kolejnych latach działalności planowane są po 2 kampanie promocyjne w każdym roku działalności.

4. Organizację spotkań i konsultacji z przedstawicielami PK oraz innymi partnerami projektu systemowego na temat problemów przedstawianych przez przedsiębiorców, które mogłyby być prezentowane i rozwiązywane podczas cyklicznych Podkarpackich Forów Innowacyjności, a także spotkań Podkarpackiej Rady Innowacyjności.
5. Wsparcie merytoryczne lub udział w seminariach/ warsztatach/ szkoleniach organizowanych przez PK.
6. Współorganizację konferencji, wspólnie z PK, prezentujących osiągnięcia RCTI i PK w czasie PFI. Planowana liczba konferencji: jedna konferencja na rok.

Komunikacja i wymiana informacji pomiędzy RCTI, PK oraz Liderem Projektu:

- RCTI przekazuje sprawozdanie rzeczowe i finansowe z działalności sieci PK i RCTI Liderowi Projektu nie rzadziej niż raz na kwartał,
- RCTI zobowiązane jest do przekazywania wszelkich informacji związanych ze swoją działalnością i sieci PK na każde żądanie Lidera Projektu,
- RCTI jest zobowiązane do przedstawiania na każdym posiedzeniu KZ postępów prac związanych z budowaniem sieci PK,
- RCTI jest zobowiązane do konsultowania z Liderem Projektu, Komitetem Zarządzającym projektem systemowym i Partnerami Projektu wszelkich proinnowacyjnych inicjatyw podejmowanych w sieci PK.
- Lider Projektu ma prawo dokonać kontroli merytorycznej i finansowej działalności RCTI jak również każdego z PK,
- monitoring kontrolny (bezpośrednie wizyty RCTI w siedzibie PK).

Kanały komunikacji pośredniczące w wymianie informacji pomiędzy RCTI, PK oraz Liderem Projektu (przesyłanie danych i raportów):

- komunikacja drogą telefoniczną (telefon, fax),
- komunikacja elektroniczna (sieć informatyczna stworzona w ramach zadania nr 7, także e-mail),
- komunikacja tradycyjna (poczta tradycyjna).

Schemat organizacyjny RCTI (5 osób zaangażowanych do realizacji projektu):

- Kierownik RCTI: osoba odpowiedzialna za poprawność realizacji zadania nr 3 RCTI i PK w obrębie:

- nadzoru nad przygotowywaniem dokumentacji dotyczącej Prawa Zamówień Publicznych,
- koordynacji działań promocyjnych,
- koordynacji działań monitoringu projektu i ewaluacji,
- koordynacji działań związanych z bezpośrednim świadczeniem usług dla beneficjentów,
- nadzoru nad prawidłowością wydatkowania środków,
- nadzoru nad prawidłowością przygotowania dokumentacji rozliczeniowej,
- nadzoru nad prawidłowością systemu rachunkowości projektu.

- Asystent merytoryczny projektu – 3 osoby: osoby zaangażowane w merytoryczną realizację projektu, wskaźniki, kontakt z klientami (w siedzibie RCTI oraz w siedzibie przedsiębiorcy), kontakty z PK i wymianę informacji, kontakty z partnerami projektu systemowego i wymianę informacji, szkolenia dla pracowników PK, oraz:

- tworzenie i aktualizacja bazy danych klientów,
- prace związane z przygotowaniem dokumentacji dotyczącej PZP,
- prace dotyczące działań promocyjnych,
- bieżące prace związane z monitoringiem projektu i ewaluacją,
- działania związane z bezpośrednim świadczeniem usług dla beneficjentów.

- Asystent finansowy projektu: osoba odpowiedzialna za rozliczeniową część realizacji projektu:

- prawidłowe dokumentowanie projektu,
- poprawność dokumentowania projektu w wewnętrznym systemie księgowym,
- sporządzanie opisów związanych z finansową realizacją projektu,
- przygotowanie dokumentacji rozliczeniowej.

3.2. Finansowanie RCTI – koszty bezpośrednie

Funkcjonowanie Regionalnego Centrum Transferu Innowacji finansowane będzie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Budżetu Państwa oraz Budżetu Samorządu Województwa Podkarpackiego w ramach projektu systemowego pn. Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007 – 2013 w województwie podkarpackim.

Zestawienie kategorii kosztów związanych z prowadzeniem RCTI:

- Wynagrodzenia wraz z pochodnymi od wynagrodzeń osób zaangażowanych bezpośrednio w realizację projektu, w tym osób zarządzających projektem.
- Wynagrodzenie osoby koordynującej poprawną realizację zadania nr 3.
- Podróże służbowe osób zaangażowanych w realizację projektu, według stawek określonych w przepisach o wysokości oraz warunkach ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.
- Tłumaczenia i druk materiałów oraz ich publikację.
- Działania promocyjne i informacyjne pod warunkiem, że w działaniach tych przekazywana jest informacja, iż Umowa jest realizowana z udziałem wsparcia pochodzącego z budżetu Unii Europejskiej, tj. Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu państwa i budżetu samorządu województwa podkarpackiego.
- Usługi prawnicze oraz doradcze i eksperckie.
- Pokrycie kosztów szkoleń pracowników.

Zakup sprzętu komputerowego dla RCTI:

RCTI otrzyma na swoje wyposażenie: 3 komputery stacjonarne, 2 komputery przenośne oraz jedno urządzenie wielofunkcyjne. W pkt. 4 przedstawione zostało zapotrzebowanie na sprzęt komputerowy dla RCTI i sześciu PK. Wartość wydatków na zakup infrastruktury technicznej nie przekroczy kwoty wydatków zaplanowanych w zadaniu nr 3 Projektu Systemowego.

3.3. Finansowanie w ramach kosztów pośrednich dla Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.

Na podstawie Umowy dwustronnej pomiędzy Samorządem Województwa Podkarpackiego – Lidera Projektu systemowego, a Rzeszowską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Aneksów do Umowy, Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. dysponuje dodatkowym budżetem związanym z kosztami pośrednimi, który przeznaczony jest na techniczną obsługę projektu. Środków tych nie można bezpośrednio przyporządkować do konkretnych zadań powierzonych realizacji przez RARR S.A.

Koszty pośrednie finansowane w ramach Umowy obejmują następujące koszty administracyjne:

a) koszty zarządu, tj. koszty wynagrodzenia osób uprawnionych do reprezentowania jednostki, których zakresy czynności nie są przypisane wyłącznie do projektu, np. wynagrodzenia kierownika jednostki,

b) koszty personelu obsługowego, w tym obsługi kadrowej, administracyjnej, sekretariatu i kancelarii,

c) koszty obsługi księgowej, tj. koszty wynagrodzenia osób księgujących wydatki w projekcie, w tym koszty zlecenia prowadzenia obsługi księgowej biuru rachunkowemu,

d) opłaty administracyjne za najem powierzchni biurowych lub czynsz,

e) amortyzację środków trwałych,

f) opłaty za energię elektryczną, cieplną, gazową i wodę, opłaty przesyłowe, odprowadzanie ścieków, itp.,

g) usługi pocztowe, telefoniczne, telegraficzne, teleksowe, internetowe, kurierskie,

h) usługi kserograficzne,

i) koszty materiałów biurowych i artykułów piśmienniczych, np. długopisów, papieru, teczek, toneru do drukarek, płyt CD, dyskietek, nie związanych bezpośrednio z realizacją zadań w projekcie,

j) koszty ubezpieczeń majątkowych,

k) koszty ochrony,

l) sprzątanie pomieszczeń, w tym środki do utrzymania czystości pomieszczeń, dezynsekcję, dezynfekcję, deratyzację pomieszczeń, itp.

4. Informacje dotyczące sprzętu komputerowego RCTI i PK

Łącznie w pracach RCTI i PK będzie brało udział 17 etatów. Jest to optymalna liczba pracowników, która daje gwarancję nieprzerwanej działalności Regionalnego Centrum Transferu Innowacji i Punktów Kontaktowych oraz zapewnia świadczenie usług na odpowiednio wysokim poziomie. Wynika ona z sumowania liczby pracowników PK i RCTI. Każdy z PK zatrudniał będzie po dwóch pracowników, co daje łączną liczbę 12 pracowników. W RCTI natomiast pracować będzie 5 pracowników.

Liczbę osób zaangażowanych w realizację projektu ustalono na poziomie dwóch osób w każdym PK i 5 osób w RCTI, bez względu na stopień etatowego zaangażowania w projekt. W przypadku nieobecności jednej osoby konieczne jest zastępstwo osoby pracującej na pełny etat dla ciągłej pracy PK.

Poniższa kalkulacja będzie elementem planowania liczby sprzętu komputerowego niezbędnego do prawidłowego prowadzenia RCTI i PK.

1. Komputer stacjonarny – 9 sztuk

Lp.	Nazwa komponentu
1.	Płyta główna
2.	Chipset
3.	Procesor
4.	Pamięć RAM
5.	Dysk twardy
6.	Karta graficzna
7.	Karta dźwiękowa
8.	Karta sieciowa
9.	Klawiatura
10.	Mysz
11.	Napęd optyczny
12.	System operacyjny i oprogramowanie biurowe
13.	Obudowa
14.	Bezpieczeństwo danych
15.	BIOS
16.	Dodatkowe oprogramowanie
17.	Certyfikaty i standardy
18.	Gwarancja na cały zestaw z monitorem
19.	Wsparcie techniczne producenta
20.	Monitor

2. Komputer przenośny – 8 sztuk

Lp.	Nazwa komponentu
1.	Ekran
2.	Chipset
3.	Procesor
4.	Pamięć RAM
5.	Dysk twardy
6.	Karta graficzna
7.	Karta dźwiękowa
8.	Karta sieciowa
10.	Klawiatura
11.	Bezprzewodowa karta sieciowa WiFi

Lp.	Nazwa komponentu
12.	Napęd optyczny
13.	Bateria
14.	Zasilacz
15.	System operacyjny
16.	BIOS
17.	Dodatkowe oprogramowanie
18.	Certyfikaty i standardy
19.	Torba
20.	Inne
21.	Bezpieczeństwo danych
22.	Gwarancja

3. Oprogramowanie – 17 sztuk

Lp.	Nazwa komponentu
1.	MS Office Std2007 lub równoważny
2.	MS Access 2007 lub równoważny

4. Urządzenie wielofunkcyjne – 7 sztuk

Funkcje: kopiarko-drukarka do dwustronnego kopiowania, drukarka do dwustronnego drukowania, fax, skaner, urządzenie sieciowe (do możliwości pracy w sieci).

Nazwy własne producentów, rozwiązań systemowych, opisów urządzeń, opisów funkcjonalności produktów i materiałów nie są wiążące dla Wykonawcy i należy je traktować, jako przykłady do określenia parametrów i wymogów technicznych.

Załączniki

Załącznik nr 1: Procedura świadczenia usługi Punktu Kontaktowego (PK).

Załącznik nr 2: Zestawienie podstawowych danych o Kliencie PK niezbędnych do ewidencjonowania w systemie informatycznym RCTI.

Załącznik nr 3: Zestawienie instytucji należących do wewnętrznej platformy systemowej.